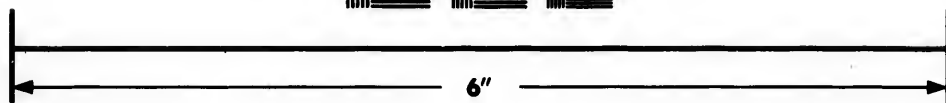
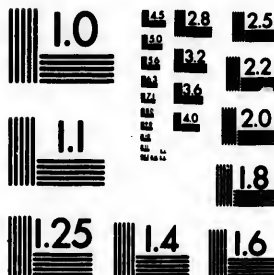

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

18
20
22
25
28
32
36
40
44
48
52
56
60
64
68
72
76
80
84
88
92
96
100

**CIHM/ICMH
Microfiche
Series.**

**CIHM/ICMH
Collection de
microfiches.**

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

© 1984

Technical and Bibliographic Notes/Notes techniques et bibliographiques

The Institute has attempted to obtain the best original copy available for filming. Features of this copy which may be bibliographically unique, which may alter any of the images in the reproduction, or which may significantly change the usual method of filming, are checked below.

L'Institut a microfilmé le meilleur exemplaire qu'il lui a été possible de se procurer. Les détails de cet exemplaire qui sont peut-être uniques du point de vue bibliographique, qui peuvent modifier une image reproduite, ou qui peuvent exiger une modification dans la méthode normale de filmage sont indiqués ci-dessous.

- Coloured covers/
Couverture de couleur
- Covers damaged/
Couverture endommagée
- Covers restored and/or laminated/
Couverture restaurée et/ou pelliculée
- Cover title missing/
Le titre de couverture manque
- Coloured maps/
Cartes géographiques en couleur
- Coloured ink (i.e. other than blue or black)/
Encre de couleur (i.e. autre que bleue ou noire)
- Coloured plates and/or illustrations/
Planches et/ou illustrations en couleur
- Bound with other material/
Relié avec d'autres documents
- Tight binding may cause shadows or distortion along interior margin/
La reliure serrée peut causer de l'ombre ou de la distorsion le long de la marge intérieure
- Blank leaves added during restoration may appear within the text. Whenever possible, these have been omitted from filming/
Il se peut que certaines pages blanches ajoutées lors d'une restauration apparaissent dans le texte, mais, lorsque cela était possible, ces pages n'ont pas été filmées.
- Additional comments:/
Commentaires supplémentaires:

- Coloured pages/
Pages de couleur
- Pages damaged/
Pages endommagées
- Pages restored and/or laminated/
Pages restaurées et/ou pelliculées
- Pages discoloured, stained or foxed/
Pages décolorées, tachetées ou piquées
- Pages detached/
Pages détachées
- Showthrough/
Transparence
- Quality of print varies/
Qualité inégale de l'impression
- Includes supplementary material/
Comprend du matériel supplémentaire
- Only edition available/
Seule édition disponible
- Pages wholly or partially obscured by errata slips, tissues, etc., have been refilmed to ensure the best possible image/
Les pages totalement ou partiellement obscurcies par un feuillet d'errata, une pelure, etc., ont été filmées à nouveau de façon à obtenir la meilleure image possible.

This item is filmed at the reduction ratio checked below/
Ce document est filmé au taux de réduction indiqué ci-dessous.

10X	14X	18X	22X	26X	30X
☐	☒	☐	☐	☐	☐
12X	16X	20X	24X	28X	32X

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

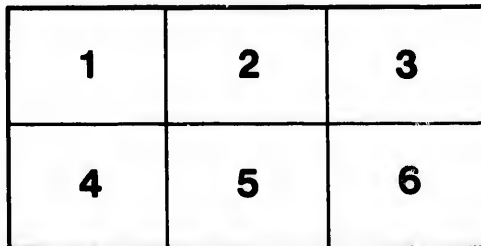
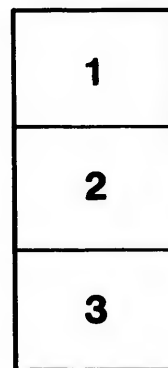
Library of the Public
Archives of Canada

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shall contain the symbol $\rightarrow$ (meaning "CONTINUED"), or the symbol ∇ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

La bibliothèque des Archives
publiques du Canada

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

Un des symboles suivants apparaîtra sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole $\rightarrow$ signifie "A SUIVRE", le symbole ∇ signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

ails
du
odifier
une
nage

rrata
o

pelure,
n à

32X

3

AL

AL

J.P.

LECTIONES SELECTÆ;
OR,
SELECT LATIN LESSONS,
IN
MORALITY, HISTORY,
AND
BIOGRAPHY:

ADAPTED TO THE CAPACITY OF YOUNG BEGINNERS.

By the REV. JOHN ADAMS, A. M.
AUTHOR OF THE HISTORY OF GREAT-BRITAIN, ELEMENTS OF
USEFUL KNOWLEDGE, ELEMENTS OF READING, &c. &c.

FROM THE TENTH LONDON EDITION.

MONTREAL:

PUBLISHED BY WHITING AND MOWER.

N. MOWER, PRINTER.

LIBRA ES 1825.

Rue

de.

1825
(A)

028905

T
V
m
th
E
te
p
a
w
li
la
y

ADVERTISEMENT
TO THE
TENTH EDITION.

THE favourable reception this little Work has experienced in some of the most respectable Academies, induced the Author to improve the present Edition, by construing the select sentences, adding a PARSING to the first part, for the use of young beginners, and the names of the authors from whom he has selected the sentences; likewise the periods to which they relate, as far as he could trace them with certainty. But as objections may

arise in some Schools to the TRANSLATION, and PARSING being annexed to the Latin, they are separately bound, and may be adopted or rejected at the discretion of the Tutor. It is hoped these improvements will render the Work, in some measure, worthy the patronage of a generous public.

PARS PRIMA.

Breviores Selectæ Sententiæ.

■ ■ ■

I.

DEUS gubernat.

Præceptor docet.

Puer legit.

Deus gubernabit mundum.

Præceptor docebit discipulos.

Pueri legerunt libros.

Virtus præbet maximam felicitatem.

Virtus dat dulcem tranquillitatem.

Rex habet fortes milites.

Reges habent magnos exercitus.

Oculus videt pulchros flores.

II:

Homines pii timent Deum.

Ver jucundum delectat animum.

Probitas vera nobilitat hominem.

Modestia dulcis ornat sceminam.

Parva scintilla excitavit magnum incendium.

Aves multas struunt nidos.

▲ 3

Bellum crudele devastat magna regna,

Pueri inconsiderati lacerant libros.

Lupus rapax occidit innoxium agnum.

Crescentem sequitur cura pecuniam.

Nauta videt mare turgidum.

III.

Dominus est noster Deus.

Ego sum discipulus. Tu fies poeta.

Virtus est suum præmium, et invidia sua poena.

Vulpes sunt astutæ. Cervi sunt veloces.

Lepus est timidus. Tigris est ferox.

Religio est summa sapientia.

Temperantia est optima medicina.

Virtus est sola nobilitas.

Rex est bonus. Regina est formosa.

IV.

Lex naturæ est lex Dei.

Vita hominum est mors sine virtute.

Amor doctrinæ est ornamentum pueri.

Timor Domini est initium sapientiæ.

Consensus hominum est vox naturæ :

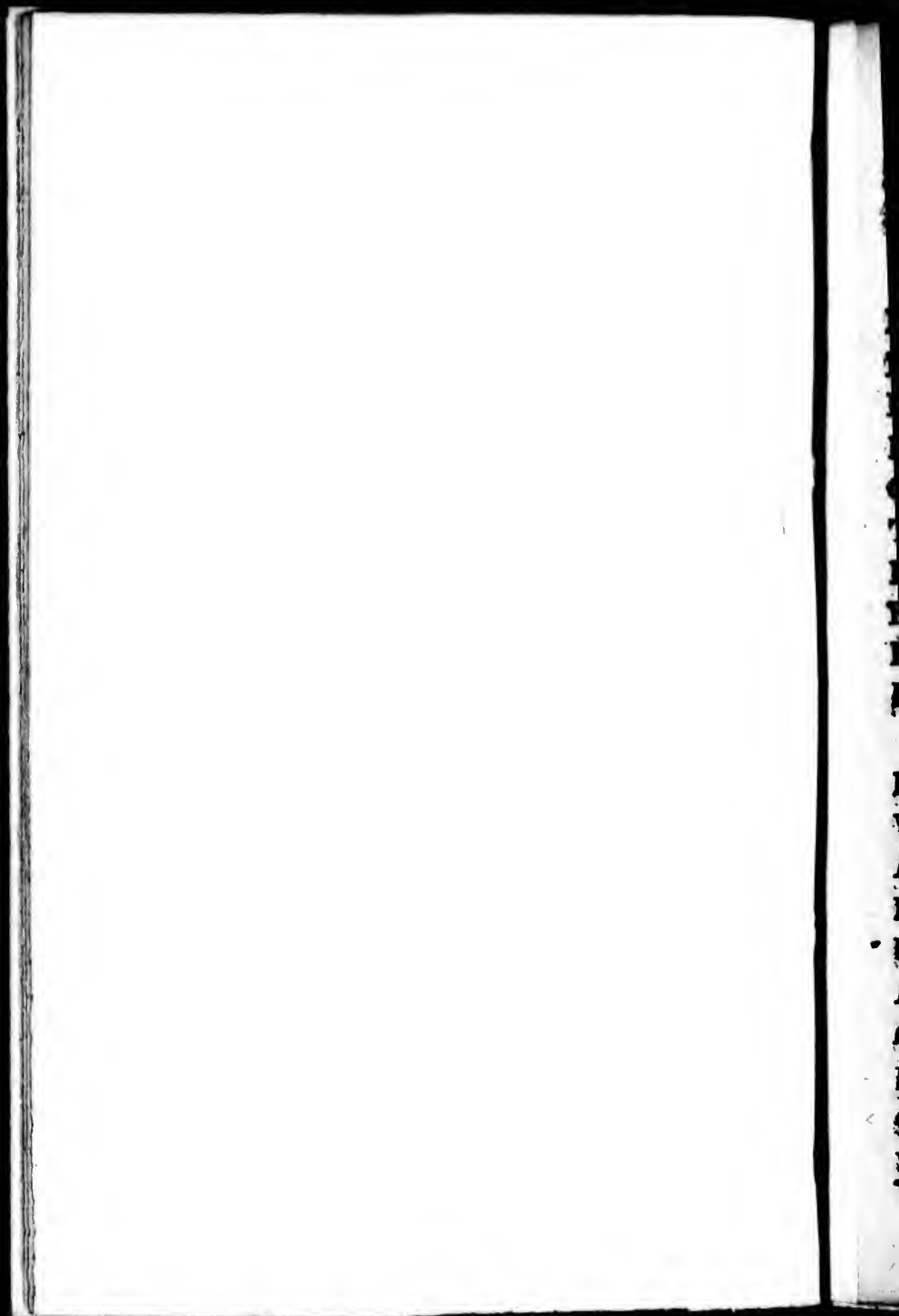
Desidia turpis est parens paupertatis.

Pueri parvi discunt legere.

Pueri ignavi volunt dormire.

Memento mori. In cœlo quies.

111.

**Hominibus prodesse natura jubet,
Fortuna favet fortibus et bonis.**

V.

**Deus præcipit nobis nocere nemini.
Bonus favet bonis, et invidet nemini.
Discipuli scribent bonis pennis.
Interfecit hunc fortem virum gladio.
Cicero scripsit suo eleganti more.
Terra nutritur lentis pluviis.
Dux fortis pugnabit et vincet.
Honora patrem tuum, et matrem tuam.
Pueri stulti amant nec libros, nec scholam.
Horæ, dies, et menses, sunt partes anni.**

VI.

**Homo, qui est amicus meus, odit vitium.
Virgo, quæ amat me, est bona et pulchra.
Aurum, quod fulget, hominibus nocet.
Deus, quem colimus, est omnipotens.
Urbs, quam Romulus condidit, vocabatur Roma.
Argentum, quod omnes petunt, est utile.
Quot sunt elementa ? Quatuor ;
Ignis, aër, terra, et aqua.
Quot sunt tempora anni ? Quatuor ;
Ver, æstas, autumnus, et hyems.**

VII.

Non fortunâ homines æstimabo, sed moribus.
Sibi quisque dat mores ; casus dat conditionem.
Magnos homines virtute metimur, non fortunâ.
Dulce et decorum est pro patriâ mori.
Nemo mortalium omnibus horis sapit.
Meus filius imperat matri, illa mihi.
Pulchrum est bene facere, etiam bene dicere.
Multæ et variæ sunt artes animi.
Literæ adolescentiam alunt, et senectutem ob-
lectant.
Regis quisque intra se animum habet.

VIII.

Sermo animi est imago. Fronti nulla fides.
Si ad naturam vives, nunquam eris pauper.
Si ad opinionem vives, nunquam eris dives.
Concordiâ parvæ res crescunt.
Avaritia est radix omnium malorum.
Homo doctus in se semper divitias habet.
Multa cadunt inter calicem et labra.
Qui hodiè rex est, cras morietur.
Nil tam incertum est, quàm animi multitudinis.
Medio tutissimus ibis. Spe vivimus.

IX.

Deus nobis hæc otia fecit.
Tuus jam regnat Apollo.
Frigidus latet anguis in herba.
Nuper me in littore vidi.
Nihil mea carmina curas.
Nil mortalibus arduum est.
Non est tua tuta voluntas.
Cadunt altis de montibus umbræ.
Trahit sua quemque voluptas.
In me mora non erit ulla.

X.

Vive memor lethi ; fugit hora.
Dum loquimur, fugerit invida ætas.
Carpe diem, quàm minimum credula postera.
Placeant nobis ante omnia sylvæ.
Hic ames dici pater atque princeps.
Per insidias iter est formasque ferarum.
Fas est et ab hoste doceri.
Animus meminisse horret luctuque refugit.
Sperne voluptates ; nocet empta dolore voluptas.
Incipe, parve puer, risu cognoscere matrem.
Sed tu sapientius opta.
Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci.

XI.

Gloria mundana nihil est nisi visio vana.

Sit nox cum somno, sit sine lite dies.

Luna regit menses, orbem Deus ipse gubernat.

Nil nostri miserere ; mori me denique coges.

Nunc frodent sylvæ ; nunc formosissimus annus.

Nemo in sese tentat descendere, nemo !

Sors tua mortalis : non est mortale quod optas.

Quæ regio in terris nostri non plena laboris ?

Vince animos, iramque tuam, qui cætera vincis.

Semper honos, nomenque tuum, laudesque manebunt.

Nil tam difficile est, quod non solertia vincat.

Sit liber dominus, qui volet esse meus.

Arma antiqua manus, ungues, dentesque fuerunt.

XII.

Donec eris felix, multos numerabis amicos :

Tempora si fuerint nubila, solus eris.

Fraxinus in sylvis pulcherrima, pinus in hortis,

Populus in fluviis, abies in montibus altis.

Dic quibus in terris, et eris mihi magnus Apollo,

Tres pateat cœli spatium non amplius ulnas.

Ante mare et terras, et quod tegit omnia cœlum.

Unus erat toto naturæ vultus in orbe :
Quem dixere chaos ; rudis indigestaque moles.

XIII.

Navita de ventis, de tauris narrat arator,
Enumerat miles vulnera, pastor oves.
Est via sublimis, cœlo manifesta sereno :
Lactea nomen habet, candore notabilis ipso.
O formose puer, nimium ne crede colori.
Alba ligustra cadunt, vaccinia nigra leguntur.
Conticuere omnes, intentique ora tenebant :
Inde toro pater Æneas sic orsus ab alto :
Infandum, Regina, jubes renovare dolorem.

XIV.

Quid magis est saxo durum, quid mollius undâ ?
Dura tamen molli saxa cavantur aquâ.
Difficilis, facilis, jucundus, acerbus es idem :
Nec tecum possum vivere, nec sine te.
Ira furor brevis est. Animum rege ; qui, nisi
paret,
Imperat ; hunc frænâ, hunc tu compesce catenâ.
Nos patriæ fines, et dulcia linquimus arva ;
Nos patriam fugimus : tu Tityre, lentus in umbrâ
Formosam resonare doces Amaryllida sylvas.

XV.

Non est, crede mihi, sapientis dicere, " Vivam ;"
Sera nimis vita est crastina : vive hodie.
Poma dat autumnus, formosa est messibus æstas :
Ver præbet flores, igne levatur hyems.
Mille meæ Siculis errant in montibus agnæ :
Lac mihi non æstate, novum non frigore defit.
Pallida mors æquo pulsat pede pauperum taber-
nas,
Regumque turres. O beate Sesti,
Vitæ summa brevis spem nos vetat inchoare
longam.

XVI.

Scalpellum, calami, atramentum, charta, libelli,
Sint semper studiis arma parata tuis.
Et quæ tanta fuit Romam tibi causa videndi ?
Libertas : quæ, sera tamen, respexit inertem :
Candidior postquam tendenti barba cadebat ;
Respexit tamen, et longo post tempore venit.
Celsâ sedet Æolus arce, et ventos imperio præ-
mit.
Ni faciat, maria, ac terras, cœlumque profundum,
Quippe ferant rapidi secum, verrantque per auras.

‘ Vivam ;’

e.

us ætas :

.

gnæ :

e defit.

rum taber-

inchoare

ta, liberi,

endi ?

ertem :

ebat ;

venit.

perio præ-

profundum,

e per auras.

L

T

ad
te

se

m
et

PARS SECUNDA.

Longiores Selectæ Lectiones.

I.

DONEC eris felix, multos numerabis
amicos ;
Tempora si fuerint nubila, solus eris.

II.

Ut ad cursum equus, ad arandum bos,
ad indagandum canis ; sic homo ad in-
telligendum et agendum, natus est.

III.

Non modo reticere parentum injurias,
sed etiam æquo animo ferre, oportet.

IV.

In scientiâ excellere pulchrum puta-
mus ; labi autem, errare, nescire, decipi,
et malum et turpe ducimus.

V

Quemadmodum gubernatores optimi
vim tempestatis ; sic sapientes fortunæ
impetum, superare non possunt.

VI.

Somnus agrestium
Lenis virorum non humiles domos
Fastidit, umbrosamque ripam.

VII.

Philosophia, mater omnium bonarum
artium, nos primum ad Dei cultum,
deinde ad jus hominum, tum ad modesti-
tiam, magnitudinemque animi erudit.

VIII.

Parvula magni formica laboris
Ore trahit quodcunque potest atque
addit acervo,
Quem struit haud ignara, ac non incauta,
futuri.

IX.

Ut hirundines æstivo tempore præstò
sunt ; frigore pulsæ recedunt : ita falsi
amici sereno vitæ tempore præstò sunt ;
simul atque hyemem fortunæ viderint,
avolant omnes.

X.

In summo imperatore quatuor hæ virtutes inesse debent ; scientiâ rei militaris, virtus, auctoritas, felicitas.

XI.

Nullum munus Reipublicæ afferre majus meliusve possumus, quam si doceamus atque erudiamus juventutem.

XII.

Nostra nos patria delectat : cujus rei tanta est vis, ac tanta natura, ut sapientissimus vir immortalitati anteponat Ithacam, in asperrimis saxis affixam.

XIII.

Quæ natio non comitatem, non benevolentiam, non gratum animum diligit ? quæ superbos, quæ maleficos, quæ crudeles, quæ ingratos non odit ?

XIV.

Veteres Romani, acceptâ injurâ, malebant ignoscere, quam persequi. Plus penè auxerunt imperium parcendo, victis, quam vincendo.

XV.

Nihil est, non dicam in homine, sed in omni coelo atque terrâ, ratione divinius ; quæ, cum adolevit atque perfecta est, nominatur ritè sapientia.

XVI.

Servi, qui domino clementi et benigno usi fuerint, pro domino parati erunt porrigere cervicem, et periculum ei imminens in seipsos avertere.

XVII.

Pater nullum clarius potest relinquere monumentum sui, quàm si filium relinquat effigiem morum, virtutis, constantiæ, pietatis, ingenii.

XVIII.

Nihil est tam regium, tam liberale, tamque munificum, quàm opem ferre supplicibus, excitare afflictos, dare salutem, liberare periculis homines.

XIX.

O magna vis veritatis, quæ contra hominum ingenia, calliditatem, solertiam,

contraque omnium insidias, facile se per
seipsam defendat.

XX.

Invidiæ domus est imis in vallibus antri;
Sed quoquò ingreditur, florentia proterit
arva,

Exuritque herbas, et summa papavera
carpit.

Quò non livor adit ?

XXI.

Urbem cuidam Alexander donabat,
Cum ille, cui donabatur, tantum munus
recusaret, diceretque non convenire for-
tunæ suæ ; Non quæro, inquit, quid te
accipere deceat, sed quid me dare.

XXII.

Quid præcipuum in rebus humanis
est ? Vitia domuisse. Hâc nulla est
major victoria. Multi sunt, qui urbes,
qui populos habuere in potestate ; pau-
cissimi, qui se.

XXIII.

Si metuis, si prava cupis, si ducis irâ,
Servitii patiere jugum, tolerabis iniquas

**Interiùs leges. Tunc omnia jure tenebis,
Cùm poteris rex esse tui.**

XXIV.

Adversùs Hannibalem callidum imperatorem toties victorem, dux à Romanis electus Q. Fabius, novam vincendi artem commentus est, non pugnare, et hostem morâ frangere. Unde Cunctator est dictus.

XXV.

C. Julius Cæsar, qui victoriâ clementissime usus est, cum scrinia deprehendisset epistolarum ad Pompeium missarum ab iis, qui videbantur in diversis fuisse partibus, legere noluit, sed combussit.

XXVI.

**Messis erant primis virides mortalibus herbæ ;
Quas tellus, nullo sollicitante, dabat.
Et modò carpebant vivaci cespite graminen ;
Nunc epulæ tenerâ fronde cacumen erant.**

Postmodò glans nata est ; bene erat jam
glande repertâ ;
Duraque magnificas quercus habebat
opes.

XXVII.

Antimachus Clarius poeta, cùm con-
vocatis auditoribus, legeret eis magnum
volumen suum, et eum legentem omnes
præter Platonem reliquissent, legam,
inquit, nihilominus ; Plato enim mihi
unus instar est omnium,

XXVIII.

In nemus ire juvet ; pressisque in re-
tia cervis,
Hortari celeres per juga summa canes ;
Aut tremulum excusso jaculum tor-
quere lacerto,
Aut in gramineâ ponere corpus humo.
Sæpe juvet versare leves in pulvere cur-
rus,
Torquentem frænis ora feracis equi.

XXIX.

Lycurgi leges laboribus erudiunt ju-
ventutem, venando, currendo, esurien-

do, sitiendo, algendo, æstuando. Spartæ pueri sic verberibus accipiuntur, ut multus sanguis exeat ; quorum non modò nemo exclamavit unquam, sed ne ingemuit quidem.

XXX.

Corpus humanum proprè uti ferrum est. Ferrum, si exerceas, conteritur ; si non exerceas, tamen rubigo consumit, Item homines exercendo videmus conteri : si nihil exerceas, inertia plus detrimenti affert, quam exercitatio.

XXXI.

Quotidiè ad rationem reddendam vocandus est animus. Faciebat hoc Sextius, ut consummato die, cum se ad nocturnam quietem recepisset, interrogaret animum suum : “ Quod hodie malum tuum sanasti ? Cui vitio obstitisti ? Quae parte melior es ? ”

XXXII.

Alexander ille magnus, cùm in Sigæo ad Achillis tumulum adstitisset ; O for-

o. Spar- tunate, inquit, adolescens, qui tuæ vir-
untur, ut tutis Homerum præconem inveneris!
non mo- At verè : nam nisi Ilias illa extitisset,
, sed ne idem tumulus, qui corpus ejus contexe-
rat, nomen etiam obruisset.

XXXIII.

ti ferrum Cum Philippus Methonem urbem
nteritur ; oppugnaret, in prætereuntem sagitta
consumit, acta de muris dextrum ejus oculum ef-
mus con- fodit. Quo vulnere nec segnior in bel-
lus detri- um nec iracundior adversùs hostes fac-
tus est : adeo ut pacem deprecantibus
cederit, et mitis adversùs victos fuerit.

XXXIV.

ndam vo- Diogenes Alexandro roganti, ut dice-
hoc Sex- et si quid sibi opus esset, repondit ;
e ad noc- et si quid sibi opus esset, repondit ;
errogaret Nunc quidem paululùm à sole absis.
e malum Offecerat videlicet apricanti. His audi-
sti ? Qua is, Alexander ; Nisi Alexander essem,
nquit, libenter essem Diogenes.

XXXV.

in Sigæo Cicero S. D. Terentiæ suæ. Ad cæ-
; O for- eras meas miserias accessit dolor et e

Dolabellæ et Tulliæ valetudine. Om-
nino de omnibus rebus nec quid consilii
capiam, nec quid faciam, scio. Tu ve-
lim ut tuam et Tulliæ valetudinem
cures. Vale!

XXXVI.

Cùm Publius Rutilius Rufus amicus
eiusdem injustæ rogationi resisteret,
atque is per summam indignationem
dixisset; Quid ergò mihi opus est ami-
citiâ tuâ, si quod rogo, non facis? Imo,
respondit Rutilius, quid mihi tuâ, si
propter te aliquid injustè facere me
oporteat?

XXXVII.

Nero quæsitis pænis affecit
Christianos. Auctor nominis ejus Chris-
tus, Tiberio imperitante, per procura-
torem Pontium Pilatum supplicio affec-
tus erat. Christiani quidem ferarum
tergis contacti, laniatu canum interibant,
aut crucibus affixi, aut flammandi atque
ubi defecerat dies, in usum nocturni lu-
minis urebantur.

De
omni
unan
væ, s
anima
nomin
lli v
ad su
eum
fecera
Mu
accidi
omnes
nostra
cognit
nobis
spirare
nobisc
Deus
est ad
et con

XXXVIII.

Deus creavit cœlum et terram, et
 omnia quæ sunt in eis. Fecit solem,
 lunam, et stellas. Mare, fluvii, et syl-
 væ, sunt opera ejus manuum. Omnia
 animalia facta sunt ab eo. Formavit
 hominem ex pulvere terræ, et dedit
 illi viventem animam. Creavit eum
 ad suam imaginem, et fecit
 eum dominum mundi quem
 fecerat.

*A. C.
 4004.

XXXIX.

Mundus gubernatur a Deo. Nihil
 accidit sine ejus permissione. Videt
 omnes nostras actiones, et audit omnia
 nostra verba. Cogitationes cordis sunt
 cognitæ huic. In eo vivimus; dedit
 nobis vitam; et sine eo non possumus
 spirare. Ubicunque sumus, Deus est,
 nobiscum. Cùm sedeamus in domo,
 Deus est ibi; et cùm ambulemus in via,
 est ad nostram dextram. Est Spiritus,
 et complet cœlum et terram.

*A. C. is put for *Ante Christum*, before Christ.

XL.

Quum Deus videt omnia, debemus vivere benè. Omnes qui sunt boni sunt amici Dei, Amat eos, et dabit iis omnia bona. Erunt beati in hoc mundo; et, cùm moriuntur, habitabunt cum Deo in cœlo in æternum. Sed Deus odit omnes qui dicunt mala verba et faciunt malas actiones. Erunt infelices dum vivunt, et, post mortem expellentur ab eo ad locum tenebrarum. Habebunt nullos alios comites nisi Diabolum et malos spiritus.

XLI.

Adamus fuit primus homo, et Heva prima mulier. Habuerunt multos filios et filias. Cainus fuit primus filius, qui fuit pessimus homo; itaque Deus odit eum. Sed frater ejus Abel fuit optimus homo; itaque Deus amavit eum.

A. C. 3875. Cainus fuit primus, qui effudit humanum sanguinem. Occidit fratrem suum Abelem, quòd esset melior ipso. Sed erat semper miser postea. Nunquam habuit quietam mentem.

Historia Sacra.

T
am
urb
sine
eam
lati.
equi
homi
don
omn
runt

Rom
Rom
mi v
defe
liber
fuit
cum
gesse
victi

XLII.

Troja fuit celebris urbs. Cùm Priamus esset rex, Græci venerunt ad urbem. Obsederunt eam decem annos sine successu. Non poterant capere eam vi, quòd muri ejus essent alti et lati. Sed tandem capta est dolo lignei equi. Hic equus, completus armatis hominibus, admissus est in urbem ut donum Minervæ. Mediâ nocte, cùm omnes dormirent, armati homines exierunt utero equi, et incenderunt urbem.

A. C. 1184.

XLIII.

Romulus condidit urbem Romam. Incolæ nominabantur Romani, et habebantur fortissimi viii. Amaverunt patriam, et ad eam defendendam pugnaverunt. Mori quàm libertatem amittere maluerunt. Mors fuit carior iis quàm vita. Multa bella cum Carthaginiensibus vario successu gesserunt. Tandem Carthaginienses victi sunt, et urbs Carthago deleta est.

A. C. 146.

XLIV.

Cùm Deus videret hominum malitiam esse magnam, diluvium super terram misit. Totum genus humanum aquis deletum est, præter Noacum, virum justum et perfectum, qui invenit gratiam coram Domino. Hic servatus est in magno navigio, sive arcâ, unâ cum uxore suâ, filiis, et filiorum uxoribus. Duo animalia cujusque generis etiam servata sunt. Diluvium evenit anno mundi millesimo sexcentesimo quinquagesimo sexto.

Historia Sacra.

XLV.

Philippus Macedoniæ rex habuit filium, cujus nomen fuit Alexander. Alexander Magnus ferè appellatur, obtulit multas et magnas victorias. Studium sub Aristotele claro philosopho effecit maximos progressus in literis. Vicit totum mundum; et cùm ita fecisset, non fuit contentus: nam flebat quòd non haberet alium mundum quem vinceret. Tandem factus est ad eò su

per
tuus
ætate
anno

P

idem
eâde
erun
cujus
Dom
civita
ædifi
lingu
proxi
terra
veru
Babe
est, e
regio

So
sapie
Succ

perbus, ut vellet coli pro Deo. Mortuus est Babylone trigesimo tertio anno ætatis, postquam regnâsset duodecim annos. *Quintus Curtius*, A. C. 323.

XLVI.

Post diluvium sermo hominum erat idem. Omnes, qui in terrâ fuerunt, eâdem linguâ utebantur. Constituerunt facere sibi civitatem et turrim, cujus culmen ad cœlum pertingeret. Dominus autem descendit, ut videret civitatem et turrim quam Adami filii ædificabant. Statim confudit eorum linguam, ut nemo intelligeret vocem proximi sui. Sic illos in universas terras divisit, et turrim ædificare cessaverunt. Idcirco nomen ejus vocabatur Babel, quia ibi hominum lingua confusa est, et Dominus dispersit eos in cunctas regiones orbis. A. C. 2247.

Historia Sacra.

XLVII.

Solomon, filius Davidis, regis Israëlis sapientissimus hominum fuit A. C. Successit patri in regno. An- 1000.

teposuit sapientiam divitiis et honoribus. Et quòd ita fecerit, Deus non solum dedit ei sapientiam, sed etiam divitias et honores. Fama sapientiæ ejus perlata est ad aures reginæ Sebæ, quæ venit ad Hierosolymam, ut eum videret et audiret. Sapientia ejus apparet in Proverbiis, et in libro qui Ecclesiastes appellatur.

Historia Sacra.

XLVIII.

Anno quingentesimo decimo tertio, ab urbe Româ conditâ, bellum renovatum est inter duas republicas, Romanam et Carthaginem, et gestum vario successu et mari et terrâ. Tandem pax facta est. Carthaginienses polliciti sunt

A. C. tradere Romanis omnes eorum

241. captivos sine pretio. Sic finitum est primum Punicum bel-

lum, quod viginti quatuor annos duraverat. Romani paulò post Sardiniam potiti sunt. Nunc pacem habuerunt cum toto mundo et Jani templum clausum est. Sed, post quinque annos,

rece
Daln

Ec

serur
trans

et in
taver

venir

Dein

et pr
Poste

fuern
num

bellu
Galli

cello,

Fil

um Jo
euntib

fore n
pretat

regis,

recens bellum exarsit cum Illyriis, qui
Dalmatiam incoluerunt. *Eutropius.*

XLIX.

Eodem ferè tempore Romani ges-
serunt bellum contra Gallos. Galli
transierant Alpes cum magno exercitu,
et ingressi erant in Italiam. Vas-
taverunt agros longè latèque, donec
venirent intra tridui iter urbis Romæ.
Dein Romani iis obviam progressi sunt,
et primo impetu in fugam verterunt.
Postero die, prælio redintegrato, Galli
fuerunt victores, et conciderunt mag-
num numerum hostium. Sex annos
bellum gestum est. Tandem autem
Galli penitus victi sunt a Marco Mar-
cello, Romano dictatore. *Eutropius.*

L.

Filii Jacobi vendiderunt fratrem su-
um Josephum mercatoribus in Egyptum
gentibus, quòd somniaret se
fore majorem ipsis. Ibi inter-
pretatus est somnia Pharaonis
regis, qui fecit eum maximum hominem

A. C.
1728.

in regno. Omnes huic paruerunt, et nihil factum est sine ejus consensu.— Post aliquot annos, Josephi fratres venerunt in Ægyptum ad emendum frumentum, quòd esset fames in agro Chanaanis. Flexerunt se coram Josepho, qui fuit princeps in illâ regione. Sic Josephi somnia completa sunt.

Historia Sacra.

LI.

Cùm Josephus faceret se cognitum fratribus, flevit, et dixit iis; “ Ego sum Josephus: pater meus adhuc vivit?” Et fratres non poterant respondere huic, turbati ad ejus conspectum; quibus ille clementer inquit, “ Accedite

A. C. propè ad me.” Et cùm accessissent propè, dixit, “ Ego

1706. sum Josephus frater vester, quem vendidistis in Ægyptum. Nunc igitur ne sitis irati vobis, quòd vendidistis me: Deus enim misit me ante vos pro vestrà salute. Nam jam duos annos fames fuit in terrâ; et adhuc sunt quinque anni, quibus nec possumus

ara
mis
var

D
suo
crec
æte
enim
mur
ut n
tuus
rexi
in c
agit
veni
gelis

V
inte
Itali
dilig
celle

arare nec metere. Voluntate Dei hùc missus sum, ut multorum vitæ servarentur.”

Historia Sacra.

LII.

Deus sic dilexit mundum, ut daret suum unigenitum Filium, ut quicumque credit in eum non pereat, sed æternam vitam habeat. Deus enim non misit suum Filium in mundum ut condemnaret mundum, sed ut mundus servaretur per eum. Mortuus est pro nostris peccatis, et resurrexit pro nostrâ justificatione. Ascendit in cœlum, ubi sedet ad dextram Dei, et agit nostram causam cum Patre. Citò veniet in nubibus cœli, cum sanctis angelis, judicatum vivos et mortuos.

A. M.

4004.

Ibid.

LIII.

Virgilius fuit unus ex optimis poëtis inter Latinos. Natus est Mantuæ, urbis Italiæ. Omne genus doctrinæ magnâ diligentîâ studuit. Æneis ejus est excellentissimum poema, et auctorem ejus

immortalem reddit. Vir fuit summâ humanitate et benevolentîâ. Fuit amicus omnibus, qui amicitîâ ejus indigebant. Habitus est tanto honore a senatu et populo Romano, ut, cùm versus ejus legerentur in theatro, omnes starent; tanta fuit opinio pulchritudinis et elegantîæ versusum. Mortuus est Brundisii, quinquagesimo quarto ætatis anno.

A. C. 19.

LIV.

Titus Livius, qui Romanam scripsit historiam, natus est Paduæ in Italiâ. Regnante Augusto, Romam venit, et, jussu illius imperatoris, Romani imperii historiam scribere cœpit. Post Augusti mortem, Paduam rediit, et magnis honoribus acceptus est. Princeps historicorum appellatur. Dicitur illum fuisse tam magnum ingenio, quam Romani imperio fuerunt. Mortuus est quarto anno regni Tiberii, et decimo quinto Domini nostri Jesu Christi.

D
bit n
Chris
erunt
Juve
sapie
ab ej
sicut
bit c
homi
hærec
homi
nam.

Æ
tione
docti
scient
ingen
nume
non t
sed e
calida,

LV.

Deus constituit diem, quo judicabit mundum per Filium suum Jesum Christum. Omnes, qui unquam vixerunt in terrâ, coram eo apparebunt. Juvenes et senes, divites et pauperes, sapientes et ignari, audient sententiam ab ejus ore. Separabit bonos a malis, sicut pastor separat oves a capris. Dabit cuique secundùm opera sua. Boni homines accipient coronam gloriæ, et hæreditabunt vitam æternam. Sed mali homines mittentur in sempiternam poenam.

Historia Sacra.

LVI.

Ægypti antiqui fuerunt clari inventionione artium et scientiarum. Multi docti viri Græciæ eò profecti sunt causâ scientiæ. Quum dives Ægyptus esset, ingentes pyramides et alia insignia monumenta ostendunt. Incolæ coluerunt non tantùm solem, lunam, et sidera, sed etiam bestias et aves. Regio est calida, et rarò recreata imbribus. Sed

fluvius Nilus quotannis eam exundat, et solum fertile reddit. Poetæ dixerunt ipsum limum hujus fluvii produxisse animalia.

LVII.

Julius Cæsar ortus erat antiquâ familiâ Juliorum. Fuit non solùm magnus imperator, sed etiam vir doctus. Latinam linguam maximâ elegantiam et puritate scripsit. Habuit artem faciendi se amabilem omnibus. Fuit liberalis militibus, et sic eorum animos sibi conciliavit. Postquàm bella civilia finita essent, insolenter agere cœpit. Detulit honores ex suâ voluntate, qui antea a populo deferebantur. Noluit assurgere senatui, cùm ad se venirent. Itaque sexaginta vel amplius ex senatoribus, equitibusque Romanis, in eum A. C. conjuraverunt, et confoderunt in curiâ tribus et viginti vultneribus. Præcipui inter conjuratos erant Brutus et Cassius.

Livy.

LVIII.

Abrahamus appellatus est amicus Dei. Ut tentaret fidem ejus et obedientiam, Deus dixit ei, "Tolle A. C.
 filium tuum unicum Isaacum, 1871.
 quem diligis, et vade in terram
 visionis, atque offer eum in sacrificium
 super unum montium quem monstra-
 vero tibi." Igitur Abrahamus, surgens
 de nocte, stravit asinum suum, duxit-
 que secum duos juvenes, et Isaacum
 filium suum. Et, cùm concidisset lig-
 num in sacrificium, abiit in locum quem
 Deus ei præceperat. Die tertio itineris,
 vidit locum procul, et dixit servis suis,
 "Expectate hic cum asino: Ego et
 filius meus ibimus illuc, et, postquam
 adoraverimus Deum, revertemur ad
 vos."

Historia Sacra.

LIX.

Ubi venerunt ad locum, Abrahamus
 ædificavit altare, et posuit ligna super
 altare. Cùm ligasset Isaacum filium
 suum, posuit eum super ligna. Tum
 extendit manum suam, et arripuit

Livy.

gladium ut immolaret filium. Et ecce Angelus Domini e cœlo clamavit, dicens, "Arahame, Abrahame:" qui respondit, "Adsum." Dixitque ei, "Ne extendas manum tuam super puerum, neque facias quidquam illi: jam video te timere Deum, quum non peperceris filio tuo unico propter me." Et Abrahamus videt post tergum arietem hærentem cornibus in sepe, quem assumpsit, et pro filio obtulit.

Historia Sacra.

LX.

Romani inièrunt bellum cum Philippo rege Macedoniæ, ut socios Athenienses defenderent. Flaminius consul cum magno exercitu, in Græciam mis-

A. C. sus est, In Thessaliâ Philippus
197. victus est, et amisit ferè dimidium exercitum. Flaminius

omnes Græcorum urbes in pristina libertatem restituit. Ob hoc factum meretur laudem. Est dignum forti viri et Romano animo. Omnes boni eum laudabunt, et amici libertatis maximum honore habebunt.

Co
urbs
solo
cum
vinci
poste
mani
in H
factu
tuor
Rom
expul
capto
gerun
De
fuit c
di ma
Natur
cem,
pronu
discer
lares

LXI.

Corinthus, clarissima et potentissima
 urbs totius Græciæ, a consule Mummio
 solo æquata est. Tota Græcia, A. C.
 cum Epiro, in formam pro- 146.
 vinciæ redacta est. Dederunt
 postea commune nomen Achaïæ. Ro-
 mani tamen non fuerunt tam prosperi
 in Hispaniâ, Hic Viriathus, pastor,
 factus est dux magni exercitûs et qua-
 tuor annos prosperum bellum contra
 Romanos gessit, ita ut ferè eâ regione
 expulsi sint. Sed Viriatho tandem
 capto, maxima pars exercitûs aut fu-
 gerunt, aut se Romanis dediderunt.

LXII.

Demosthenes, qui Athenis natus est,
 fuit clarissimus orator. Artem loquen-
 di magno labore et studio acquisivit.
 Naturâ non habuit bonam vo- A. C.
 cem, et quædam verba rectè 270,
 pronunciare non poterat. Ut
 disceret loqui accuratè parvos circu-
 lares lapides in os posuit. Solebat

claudere se in cubiculo, et studere totum mensem simul. Ad littus sæpè ivit, et orationes suas ad fluctus pronuntiavit, ut strepitum et clamorem populi melius tolerare possèt. Multas orationes habuit et privatis et publicis occasionibus. Sed præsertim eloquentiâ usus est contra Philippum Macedoniae regem, et in compluribus orationibus Athenienses excitavit, ut bellum huic inferrent.

LXIII.

Cicero Arpini, oppidi in Italiâ, natus est. Demostheni eloquentiâ ferè æqualis fuit. Cùm viginti septem annos natus esset, in Græciam profectus est, ubi didicit eloquentiam et scientiam a celeberrimis oratoribus et philosophis Atheniensium. Consul fuit Romæ cùm Catilina contra civitatem conjuraret. Hanc conjurationem paterfecit et frustravit; itaque pater patriæ

A. C. appellatus est. Scripsit quasdam orationes contra Marcum Antonium, qui caput ejus ab-

sciend
vit, u
erat c

Ro
erunt
morte
Rom
auro
genti
corru
nunc
tunc
exerc
se ad
Mau
Mari
carce
obiît.

Se
est,
puer

sciendendum et in Foro figendum curavit, ubi tam sæpè magnâ laude locutus erat et patriæ libertatem defenderat.

LXIV.

Romani cum Jugurthâ bellum haberunt, qui obtinuerat regnum Numidiæ morte nepotum Masinissæ. Hic rex Romanis par fuit aliquandiù, magis auro suo quam potenti exercitu. Ingenti pecuniâ consulem Calpurnium corripit, et Romam esse venalem pronuntiavit. Tandem victus est a Mariô, tunc temporis consule, et duce Romani exercitûs in Africâ. Jugurtha recepit se ad socerum suum Bocchum, Mauritanix regem; sed ab illo Mario traditus est. Postea in carcerem coniectus est, ubi dolore obiit.

A. C.
106.

Sallust.

LXV.

Seneca Cordubæ in Hispaniâ natus est, initio Christianæ Æræ. Cùm puer esset, pater ejus Roman cum totâ

familiâ migravit. Seneca maximus fuit philosophus. Liber ejus morum auctore dignus est. Multa utilia et bona præcepta continet, et ab omnibus legi debet. Fuit Neronis præceptor; et ille imperator, dum sequeretur ejus consilium, benè se gessit. Sed post paucos annos dedidit se omni generi nequitiaë. Damnavit Senecam capitis, quia existimavit conjuravisse cum Pisone privare eum imperio. Seneca, venis apertis, in calido balneo mori voluit.

A. D.
65.

LXVI.

Solon urbis Athenarum clarus legislator fuit. Bonis et æquis legibus luxuriam civium suorum coercuit, et multas stultas superstitiones abolevet. Profectus est in Ægyptum et Lydiam, ubi vidit Croesum, qui non solum princeps ditissimus fuit, sed etiam doctrinam et scientiam amavit. Cùm Croesus audiret Solonem in Lydiâ fuisse, eum

A. C.
580.

arc
dit,
Int
ret
Solo
dici

A
octa
rum
post
etiar
armi
post
Gall
quos
dere
qui,
Clus
Hoc
Clusi

arcessivit, pulchrum palatium ei ostendit, omnesque ejus thesauros et divitias. Interrogatus à Cræso, “annon existimaret se fuisse hominum felicissimum?” Solon respondit, “Neminem posse dici beatum ante suum obitum.”

Plutarch.

LXVII.

Anno trecentesimo quinquagesimo octavo ab urbe Romanâ conditâ, Veiorum urbs capta est à Camillo dictatore, post obsidionem decennii. Redegit etiam sub imperium Faliscos, non tam armis quam opinione justitiæ. Sed, post tot tantasque res gestas, Romani à Gallis Senonibus penè deleti sunt; ad quos, cum Clusium in Etruriâ obsiderent, Romani tres legatos miserunt, qui, contra jus gentium, in aciem cum Clusinis contra Gallos prodiêrunt.— Hoc illos adeò irritavit, ut, omisso Clusio, Romam contenderent.

LXVIII.

Socrates fuit celeberrimus philosophus inter Græcos. Adhibuit se præcipuè studio philosophiæ. Eloquentia ejus et virtus fuerunt maxima. Multas orationes contra triginta tyrannos fecit. Existimavit scientiam fuisse summum bonum, et ignorantiam maximum malum; divitias et honores habere in se nihil veri pretii, sed contra fuisse originem multorum malorum. Credidit fuisse tantum unum Deum, et irrisit stultitiæ civium suorum, quod

A. C. multos deos colerent. Hæc
400. de causâ accusatus impietatis
venenum bibere damnatus est.

Mortuus est septuagesimo ætatis anno, et laudatus est ab omnibus gentibus propter multas virtutes.

Plutarch.

LXIX.

Plato Socratis discipulus fuit. Cùm adolescens esset, pingendi studio se adhibuit. Sed antequàm triginta annos

natu
stud
exist
gion
in
goræ
esset
impe
mult
trinæ
sunt
Plato
toges
mort

Ba
Belo
est.
ceder
Semi
mille
Muri
pedes
Euph
Cùm

natus esset, philosophiam sub Socrate studere cœpit. In Ægyptum ivit, ubi existimatur acquisivisse scientiam religionis Judæorum. Ex Ægypto transit in Italiam, ut cum discipulis Pythagoræ colloqueretur; et inde profectus esset in Indiam, nisi bella in Asiâ eum impedivissent. Opiniones ejus de multis rebus sunt consentaneæ doctrinæ Veteris Testamenti. Dogmata sunt aded pura, ut *Dicimus* A. C. *Plato* appellatus esset. Oc- 48. togesimo primo ætatis anno mortuus est.

LXX.

Babylon, urbs celebris in historiâ, a Belo, Hebræorum Nimrodo, condita est. Ornata est et amplificata a succedentibus principibus, et præsertim a Semiramide, uxore Nini, anno mundi millesimo nonagesimo et sexagesimo. Muri ejus erant septuaginta quinque pedes lati, et trecentos alti. Flumen Euphrates per mediam urbem fluxit. Cùm Nebuchadnezzar Babylone reg-

naret, factus est adeò superbus, ut Deus eum privaret mente, mitteret inter pecora, faceret edere gramen sicut boves; donec sciret summum Deum regere in regnis hominum, et dare quibuscunque velit.

Justin.

LXXI.

Titus Vespasianus meritò numeratur inter optimos Romanorum imperatorum. Vir fuit tantâ mansuetudine et bonitate, ut nemo, qui petivit aliquid ab eo, unquam dimitteretur absque ejus petitione. Et, cum quâdam nocte recordatus sit se fecisse nihil boni cuiquam eo die, dixit iis qui secum erant, "Amici, perdi diem." Hic bonus imperator mortuus est anno Christi octogesimo primo, duos annos, totidem menses, et viginti dies, postquam patri successisset, et quadragesimo primo ætatis anno. Nonnulli existimant fratrem suum huic venenum dedisse. Senatus populusque Romanus eum maximè luxerunt.

C
bellu
Athe
Delp
est ab
rum
audite
hostiu
ces t
quem
caret.
serur
offere
hoc
hunc
comm
Mors
postq

Ta
Tarpe

LXXII.

Cùm Codrus Athenis regnaret, bellum ortum est inter Dorienses et Athenienses. Consulerunt oraculum Delphis de eventu belli. Responsum est ab oraculo, eos fore victores, quorum rex caderet bello. Codrus, hoc audito, habitum pastoris sumpsit, et hostium castra ingressus est, gerens fasces tergo ubi interfectus est, a milite, quem vulneravit cultro, ut eum provocaret. Re cognitâ, Dorienses discesserunt. Sic Athenienses, virtute ducis, offerentis se morti pro salute patriæ, hoc bello liberati sunt. Post A. C. hunc administratio reipublicæ 1084. commissa est magistratibus.— Mors Codri contigit centum ferè annos postquàm Troja deleta sit.

Cornelius Nepos.

LXXIII.

Tarquinius Superbus super montem Tarpeium templum Jovi condidit.—

Cùm opifices fundamentum jacerent, hominis caput in terrâ invenerunt. Hâc occasione consuluerunt augures, qui responderunt hoc caput portendisse Romam fore caput et dominam Italiæ. Hinc templum vocabatur Capitolium, et conditum est magnificentiâ æquali spei quam Roma habuit futuræ magnitudinis. Tria minora templa in eo constituta sunt Jovi, Junoni, et Minervæ; et fiebat præcipuus locus cultus inter Romanos. In hoc templo spolia victarum gentium posita sunt.

LXXIV.

Phœbus, qui mundum illuminat, pater fuit Phaëtontis. In testimonium paterni amoris promisit dare filio quicquid peteret. Adolescens temerarius rogavit, ut currum ejus unum diem duceret. Phaëton currum ascendit, et equos flagellare cœpit. Illi autem, inveniētes ignorantiam novi aurigæ, per aërem cucurrerunt, et cœlum et terram incenderunt. Jupiter Phaë-

tonta
Padu
etian
tem
soror
amic

Cy
bellu
tunc
suum
Hic
Reliq
gener
mante
vini,
Cyrus
occidi
multo
dolo e
millib
quing
gesim

tonta fulmine percussit, et in fluvium Padum eum immersit. Sorores ejus, etiamque amicus Cycnus luxerunt mortem ripis fluvii, et misericordiâ deorum sorores in populos mutatæ sunt, et amicus ejus Cycnus in cygnum.

LXXV.

Cyrus Persarum rex, subactâ Asiâ, bellum intulit Scythis, quorum regina, tunc temporis, fuit Thomyris. Filium suum cum exercitu adversus eum misit. Hic exercitus Cyri dolo deletus est. Reliquit castra repleta vino atquè omni genere commeatum. Barbari, existimantes hostes fugisse, biberunt tantum vini, ut pugnare non possent. Itaque Cyrus, per noctem reversus, omnes occidit, unâ cum reginæ filio. Haud multo post ipse interfectus est a reginâ, dolo ejusdem ferè generis, cum ducentis millibus Persarum, anno ante Christum quingentesimo vigesimo nono, et trigesimo regni.

Justin.

LXXVI.

Filius Cambyses huic successit. Hic
 A. C. 527. invasit Ægyptum, et, offensus
 superstitione Ægyptiorum, jus-
 sit templa deorum dirui. Misit
 quoque quasdam copias, ad templum
 Ammonis expugnandum, quæ arenæ
 tempestate obrutæ sunt. Post hoc fra-
 trem suum Smerdim regnum obtinuisse
 somniavit; ideòque curavit illum in-
 terimendum a Comete uno è Magis.
 Intereà ipse mortuus est vulnere in fe-
 more, quod gladio suo casu acceperat.
 Cometes, qui fratrem ejus interfecit,
 mortem celavit, et simulavit fratrem
 suum Oropastem fuisse Smerdim Cam-
 bysis fratrem. Re tandem compertâ
 per insidias sublatus est.

LXXVII.

Antiqui Britanni superstitioni mul-
 tum dediti sunt; et, quàmvis dicitur
 illos divisos esse a toto mundo, tamen
 coluerunt deos ethnicorum. Andate
 fuit dea victoriæ, cui templa ædifica-

veru
 sunt,
 sex a
 Conc
 Sacri
 perti
 tiam
 no
 veriti
 quod
 essen
 opiam
 runt

An
 sed
 veren
 pareb
 bonos
 geher
 Dei
 terrib
 mort

verunt. Sacerdotes Druides appellati sunt, et egerunt vitam in sylvis. Barbæ sex aut septem digitos longæ fuerunt. Conciones sub arboribus habuerunt. Sacrificia et alia ad cultum publicum pertinentia paraverunt. Ob innocentiam et simplicitatem vitæ magno honore a populo habiti sunt. Britanni veriti sunt offendere hos sacerdotes, quod illi, qui ita fecerunt, rarò prosperi essent in aliquo incepto. Ferè ad inopiam redacti sunt, et miserum habuerunt exitum.

LXXVIII.

Animi hominum sunt immortales, sed corpora eorum redeunt in pulverem. Nos omnes moriemur et apparebimus coram Deo, qui accipiet bonos in cœlum, et dimittet malos in gehennam. Si servemus præcepta Dei in hoc mundo, mors non erit terribilis nobis. Virtus tollit terrorem mortis.

LXXIX.

Leges naturæ non possunt mutari.
 Leges Dei sunt bonæ et justæ, et
 omnes qui obediunt, iis erunt felices.
 Omnes, qui cupiunt se esse beatos,
 timebunt Deum, honorabunt parentes,
 et vivent secundùm naturam.

Deus, qui gubernat mundum, et a
 quo omnia creata sunt, est spiritus,
 quem nemo vidit, aut potest videre.

LXXX.

Cùm tyrannus Hiero quæsivisset à
 Simonide, non solùm suavi poëtâ, ve-
 rùm etiam sapiente et docto viro, quid

A. C. Deus esset ; postulavit sibi
 470. unum diem ad deliberandum.

Cùm idem quæreretur postridie ex eo, petivit biduum, et deinde quatrimum, semper duplicans numerum. Hiero admirans quæsivit cur faceret ita : “ Quia,” inquit, “ res videtur mihi tantò obscurior, quanto diutiùs eam considero.”

Cicero.

Cum
 homin
 cogita
 Admo
 velimu
 ras m
 coeles
 cogita
 dixit
 agat
 et ne

On
 tes.
 Aquil
 lingua
 tiam.
 lingu
 magn
 Aquil
 tissim

LXXXI.

Cùm Thales interrogaretur an facta hominum fallerent Deos, inquit “ Ne cogitata quidem fallant illos.”

A. C.

Admonuit nos hoc responso, ut velimus habere non solùm pu-

545.

ras manus, sed etiam mentes, cùm cœleste numen adsit nostris secretis cogitationibus. Sextus Pythagoricus dixit simili sententiâ: “ Cùm homo agat injuste non potest celari a Deo, et ne cùm quidem cogitet.”

Vaierius Maximus.

LXXXII.

Omnis Gallia est divisa in tres partes. Belgæ incolunt unam partem, et Aquitani aliam. Celtæ, qui nostrâ linguâ appellantur Galli, incolunt tertiam. Omnes hi differunt inter se, linguâ, institutis, et legibus. Duo magna flumina dividunt Gallos ab Aquitanis et Belgis. Belgæ sunt fortissimi omnium horum. Germani, qui

incolunt trans Rhenum, sunt proximi illis, cum quibus semper gerunt bellum.

Cæsar.

LXXXIII.

Chabrias habitus est in summis du-
cibus, et gessit multas res dignas me-
moriâ. Administravit multa bella in
Europa, cùm esset dux Atheniensium:
gessit multa in Ægypto suâ sponte.

A. C. Proficiscens ad auxilium Nec-
tanebi restituit eum in regnum.

355.

Devicit totam insulam Cypri
bello: ex quâ re Athenienses adepti
sunt magnam gloriam. Interim bellum
ortum est inter Ægyptios et Persas, et
Athenienses habebant societatem cum
Artaxerxe, Lacedæmonii cum Ægyp-
tiis, a quibus Agesilaus eorum rex
faciebat magnas prædas.

Corn. Nepos.

LXXXIV.

Post mortem Orgetorigis, Helvetii
conantur facere id, quod constituerant,

ut e
sunt
rem
pida
ædi
men
secu
dom
omn

P
posu
illu
pulo
med
mali
med
præ
boni
eo, i

ut exeant è finibus suis. Ubi arbitrati sunt se esse paratos ad eam rem, incendunt omnia sua oppida, vicos, et reliqua privata ædificia. Comburunt etiam omne frumentum, præter quod erant portaturi secum, ut, spe sublatâ reditionis domum, essent paratiores ad subeunda omnia pericula.

A. C.

57.

Cæsar.

LXXXV.

Postquam Deus hominem creavisset, posuit eum in amœnissimo horto, ut illum coleret. Erant ibi omnes arbores pulchræ oculis, et sauves gustui; et in medio earum arbor scientiæ boni et mali. Et Deus dixit homini: "Comede ex fructibus omnium arborum, præterquàm ex fructu arboris scientiæ boni et mali; nam, si comederis ex eo, morieris."

Historia Sacra.

LXXXVI.

Sed Serpens, qui erat callidior cunctis animalibus, quæ Dominus Deus creaverat, dixit mulieri; "An Deus præcepit vobis, ut non comederetis ex arbore quæ est in medio Paradiso?" Cui respondit mulier; "Non licet nobis vesci fructu illius arboris; si enim vescamur, moriemur." Serpens inquit; "Nequaquam moriemini, sed simul comederitis ex fructu illius arboris, oculi vestri aperientur, et eritis sicut Dii scientes bonum et malum."

Historia Sacra.

LXXXVII.

Mulier igitur videns fructum illius arboris esse bonum ad vescendum, et delectabilem aspectui, decerpit et comedit: obtulit etiam viro suo, et ille quoque comedit.

Adhuc uterque fuerat nudus, et non erubescabant. Cùm verò cognoscerent se esse nudos, consuerunt folia ficûs,

et fecerunt sibi cingula. Et Adamus
et uxor ejus absconderunt se a facie
Domini.

Historia Sacra.

LXXXVIII.

Sed Dominus Deus vocavit Adamum,
et dixit ei: "Ubi es?" Et Adamus
respondit; Timui tuum conspectum,
quod essem nudus, et abscondi me."
Et Dominus dixit; "Quis indicavit
tibi te esse nudum? An comedisti ex
fructu quem accepseram tibi ne co-
mederes?" Dixitque Adamus: "Mu-
lier, quam dedisti sociam mihi, dedit
fructum mihi, ut ederem." Et Domi-
nus dixit mulieri; "quare fecisti hoc?"
At illa respondit, "Serpens decepit
me."

Ibid.

LXXXIX.

Et Dominus dixit Serpenti: Quia
fecisti hoc, es maledictus inter omnia
animantia et bestias terræ: ambulabis

super pectus tuum, et comedes pulverem cunctis diebus vitæ tuæ. Ponam inimicitias inter te et mulierem, et inter semen tuum et semen illius; ipsa conteret tuum caput, et tu facies insidias calci ejus.” Dixit quoque mulieri; “Multiplicabo ærumnas tuas; in dolore paries filios, et eris sub potestate viri tui, et ipse dominabitur tibi.”

Historia Sacra.

XC.

Dominus autem Deus dixit Adamo; “Quia audivisti vocem uxoris tuæ, et comedisti fructum illius arboris, quæ fuerat interdicta tibi, terra erit maledicta propter peccatum tuum. Comedes fructus ejus cum multo labore. Germinabit tibi spinas et tribulos, et vesceris pane in sudore vultus tui, donec revertaris in terram e quâ sumptus es; quia pulvis es, et reverteris in pulverem.”

Ibid.

XCI.

Dionysius major, tyrannus Siciliae, ut exercuit crudelitatem in suos, sic fuit impius in Deos furtis et cavillationibus. Cum venisset in fanum Jovis, detraxit ei aureum amiculum, quo fuerat exornatus à tyranno Gelone, dicens; "Aureum amiculum esse nimis grave æstate, et nimis frigidum hieme." Et injecit ei laneum pallium, quod dicebat esse aptum ad omne tempus.

Cicero.

XCII.

Idem Dionysius jussit auream barbam demi Æsculapio. "Filius," dixit ille, "non debet habere barbam, cum pater ejus Apollo sit sine barbâ in omnibus fanis." Expilato quodam fano, navigabat Syracusas; et quòd haberet prosperum cursum, dixit, "Nonne videtis, amici, quàm bona navigatio detur iis qui spoliant templa immor-

Ibid.

talium Deorum ;” Dionysius quidem non statim exsolvit supplicia debita impietati ; at postea oppressus insidiis suorum, interfectus est.

Cicero.

XCIH.

Xerxes ante navale praelium, quo A. C. victus est a Themistocle, miserat quatuor millia armatorum 480. Delphos, ad diripiendum templum Apollinis, quasi gereret bellum non tantum cum Græcis, sed etiam cum Diis immortalibus. Quæ tota manus deleta est imbribus et fulminibus.

Contrà Agesilaus, rex Lacedæmoniorum, habuit magnam reverentiam templis. Fuit maxima laus victoriæ, quam adeptus est de Atheniensibus et Bœotiis apud Coroneam, quòd antetulit religionem iræ.

Corn. Nepos.

XCIV.

Agesilaus non solùm habuit templa Deorum sancta in Græciâ, sed etiam apud barbaros conservavit omnia simulacra et aras summâ religione.

Sic Alexander magnus, cùm everteret Thebas, non oblitus est pietatis erga Deos : sed cavuit summo studio ne ædes Deorum, et alia sacra loca violarentur. In expeditione quoque contra Asiam, cùm puniret Persas, abstinuit a locis omnibus quæ erant dicata Diis ; quàmvis Persæ potissimùm exercuissent crudelitatem hoc genere injuriæ in Græcia.

A. C.

233.

Corn. Nepos.

XCV.

Septingentesimo ac nono anno urbis Romæ, Cæsare interfecto, bella civilia reparata sunt ; senatus enim favebat interfecto Cæsaris.

A. C.

49.

Antonius Consul, qui fuit unus ex amicis Cæsaris, conabatur oppri-

quidem
debita
insidiis

cero.

n, quo
cle, mi-
natorum
m tem-
bellum
l etiam
æ tota
fulmini-

cedæmo-
erentiam
victoriæ,
nsibus et
dd ante-

Nepos.

mere eos civili bello. Ergo, Republicâ turbatâ, Antonius committens multa scelera judicatus est hostis a senatu. Tres duces profecti contra eum, vicerunt. Tamen evenit, ut ambo consules victores morirentur; quare tres exercitus paruerunt Cæsari uni.

Eutropius.

XCVI.

Antonius fugatus, amisso exercitu, confugit ad Lepidum, qui fuerat Magister equitum Cæsari, et tum habebat grandes copias militum, a quo acceptus est. Mox Cæsar fecit pacem cum Antonio; et, ut vindicaret mortem sui patris a quo fuerat adoptatus per testamentum, profectus est Romam cum exercitu, et extorsit ut Consulatus daretur sibi vigesimo anno ætatis. Cum Antonio et Lepido proscripsit Senatum, et cœpit tenere rempublicam armis; per hos etiam Cicero Orator occisus est, multique alii nobiles.

Eutropius.

XCVII.

Repub.
 mittens
 hostis a
 contra
 ut ambo
 ; quare
 uni.
Eutropius.
 exercitu,
 erat Ma-
 a habebat
 acceptus
 em cum
 ortem su
 per tes-
 mam cum
 ulatus da-
 is. Cum
 Senatum
 m armis
 or occisus
Eutropius.

Interea Brutus et Cassius, interfec-
 tores Cæsaris, moverunt ingens bellum ;
 erant enim multi exercitus per Macedo-
 niam et Orientem, quos occupaverant.
 Igitur Cæsar Octavianus Augustus, et
 Marcus Antonius (Lepidus enim re-
 manserat ad defendendam Italiam)
 profecti contra eos, pugnaverunt cum
 illis apud Philippos urbem Macedoniæ.
 Primo prælio Antonius et Cæsar victi
 sunt : tamen Cassius dux nobi-
 litatis perivit. Secundo prælio
 Brutus, et infinita nobilitas,
 quæ gesserat bellum cum illis, pe-
 rierunt. Respublica sic divisa est in-
 ter eos, ut Augustus teneret Hispanias,
 Gallias, et Italiam ; Antonius Asiam,
 Pontum, et Orientem.

A. C.

40.

Eutropius.

XCVIII.

Sed intra Italiam Lucius Antonius
 Consul commovit civile bellum. Fra-

ter ejus, qui dimicaverat cum Cæsare contra Brutum et Cassium, victus est et captus apud Perusiam civitatem Tusciæ.

Interim ingens bellum commotum est in Siciliâ a Sexto Pompeio, filio Cnæii Pompeii Magni, his confluentibus ad eum, qui superfuerant ex partibus Bruti et Cassii. Bellum gestum est per Cæsarem Augustum, et Marcum Antonium, adversus Sextum Pompeium. Postremò pax facta est.

Eutropius.

XCIX.

Eo tempore Marcus Agrippa gessit rem prosperè in Aquitaniâ, et Lucius Ventidius Bassus vicit Persas irrum-pentes in Syriam, tribus præliis. Interfecit Pacorum, filium Orodis eorum regis, eo ipso die, quo olim Orodes, rex Persarum, occiderat Crassum per-ducem Surenam. Hic primus egit jus-tissimum triumphum Romæ de Parthis.

Inte
tus
ad A

C
Eg.
vers
erat
alter
ut c
cere
noct
dica
Cùm
terro
Qui
nium
tari
" A
tinet
vidis

Interim Pompeius rupit pacem ; et victus navali prælio interfectus est fugiens ad Asiam.

Ibid.

C.

Cùm Josephus esset in carcere in Ægypto, duo Ægyptii peccaverunt adversus regem dominum suum. Alter erat magister pincernarum, et alter pistorum. Accidit autem ut conjicerentur in eum carcerem in quo Josephus erat. Eâdem nocte ambo habuerunt somnium, indicans quid esset eventurum utrique. Cùm Josephus videret eos mane, interrogavit, cur essent tristiores solito? Qui responderunt; "Vidimus somnium, et est nemo qui potest interpretari nobis." Dixitque eis Josephus: "Annon interpretatio somniorum pertinet ad Deum? Referte mihi quid vidistis."

A. C.
1717.

Historia Sacra.

CI.

Tum Præpositus pincernarum narra-
vit somnium suum his verbis : “ Vide-
bam coram me vitem, in quâ erant tres
propagines, plenæ maturis uvis. Erat-
que calix Pharaonis in manu meâ.—
Tuli ergo uvas, et expressi in calicem,
quem tenebam, et tradidi poculum
Pharaoni.” Josephus respondit : “ Hæc
est interpretatio somnii. Tres propa-
gines sunt tres dies, post quos Pharaon
recordabitur tui, et restituet te in pris-
tinum gradum ; dabisque ei calicem si-
cut consueveras facere antea. Tantum
memento mei cum fuerit bene tibi ; et
misertus sortis meæ facias mentionem
mei apud Pharaonem, ut educat me ex
hoc carcere.”

Historia Sacra.

CII.

Magister pistorum videns interpre-
tationem somnii socii sui fuisse bonam,
dixit ; “ Et ego habui somnium. Por-

tabar
et in
cæter
arte
eo.”
inter
sunt
feret
cruce
tuas.

Te
onem
raoni
reco
princ
in m
culur

De
bis, r
sed e
mand

m narra-
 " Vide-
 rant tres
 . Erat-
 meâ.—
 calicem,
 poculum
 : " Hæc
 es propa-
 s Pharao
 e in pris-
 licem si-
 Tantùm
 tibi ; et
 entionem
 at me ex

tabam super caput meum tria canistra,
 et in eo canistro, quod erat excelsius
 cæteris, fuerunt omnes cibi, qui fiunt
 arte pistoriâ ; et aves comederunt ex
 eo." Respondit Josephus ; " Hæc est
 interpretatio somnii. Tria canistra
 sunt tres dies, post quos Pharao au-
 feret caput tuum, ac suspendet te in
 cruce, et volucres lacerabunt carnes
 tuas."

Tertius dies, post hanc interpretati-
 onem somniorum, fuit natalis dies Pha-
 raonis ; qui, parans grande convivium,
 recordatus est magistri pincernarum, et
 principis pistorum. Restituit alterum
 in ministerium suum, ut porrigeret po-
 culum sibi, alterum vero crucifixit.

Historia Sacra.

Sacra.

CIII.

Deus omnipotens, Creator totius or-
 bis, non solùm ornavit hominem mente,
 sed etiam dedit ei figuram aptam hu-
 mano ingenio. Nam, cùm dedisset

cæteris animalibus caput pronum in terram, erexit hominem solum, et excitavit ad conspectum cæli, quasi cognitionis et domicilii sui. “Cùm cætera animalia,” inquit Ovidius, “spectent terram, dedit sublime os homini, et jussit tueri cælum, et tollere erectos vultus ad sidera.”

CIV.

Antisthenes hortabatur discipulos ut darent sedulam operam sapientiæ; at pauci obtemperabant. Itaque tandem

A. C. indignatus dimisit omnes a se,
350. inter quos erat etiam Diogenes.

Cùm verò hic, incensus magno studio audiendi philosophum, semper veniret ad eum, Antisthenes percussit caput ejus baculo. Diogenes non propterea recessit, sed dixit præceptoris suo, “Percute, si ita placet, Ego præbebo caput meum tibi. Neque vero invenies fustem tam durum, ut abigas me a tuâ scholâ.” Tandem

Antisthenes admisit discipulum tam cupidum doctrinæ, et eum maxime amavit.

Ælian.

CV.

Nihil est excellentius sapientiâ et doctrinâ. Doctus homo est multò superior homini indocto. Quidam homo accessit ad Aristippum philosophum, et rogavit ut erudiret suum filium. Cum verò ille pro mercede petivisset quingentas Drachmas; pater deterritus pretio, quod videbatur nimium ignaro avaroque homini, dixit se posse emere servum minoris. Tum philosophus inquit; " Eme, et habebis duos."

A. C.
400.

Diogenes Laërtius.

CVI.

Alexander magnus dicitur coluisse Deos magnificè a pueritiâ. Cum aliquando faciens sacrum iniecisset thura

in ignem ambabus manibus, Leonidas pædagogus ejus inquit ; “ Adolebis sic cum subegeris eas regiones, ubi thura nascuntur. Interea utere parce præsentibus. “ Postea Alexander, redactâ Arabiâ, regione thuriferâ, in ditionem suam memor reprehensionis olim factæ a Leonida, misit ei thura multa, odoresque alios, admonuitque ne vellet posthac esse parcus in honoribus Deorum.

Plutarch.

CVII.

Antoniùs, qui tenebat Asiam et Orientem, sorore Cæsaris Octaviani repudiatâ, duxit uxorem Cleopatram reginam Ægypti. Ipse etiam pugnavit contra Persas. Vicit eos primis præliis ; tamen regrediens laboravit fame et pestilentia ; et cum Parthi eum aggredierentur, recepit se ad fugam.— Hic quoque commovit ingens civile bellum, uxore Cleopatrà reginâ Ægypti

coge
in u

A
et i
Acti
ex q
rebu
ad A
opat
vene
impe
et C
præp
prim

It
vian
dec
Ex e

cogente; dum illa optat etiam regnare
in urbe Româ muliebri cupiditate.

Eutropius.

CVIII.

Antonius victus est ab Augusto, clarâ
et illustri navali pugnâ, apud A. C.
Actium, qui locus est in Epiro; 31.
ex quâ fugit in Ægyptum, et
rebus desperatis, cum omnes transirent
ad Augustum, ipse interemit se. Cle-
opatra admisit aspidem sibi, et periit
veneno. Ægyptus adjecta est Romano
imperio per Octavianum Augustum:
et Cnæius Cornelius Gallus factus est
præpositus ejus. Ægyptus habuit hunc
primum Romanum judicem.

Eutropius.

CIX.

Ita bellis confectis toto orbe, Octa-
vianus Augustus rediit Romam duo-
decimo anno, postquam fuerat Consul.
Ex eo tempore solus obtinuit imperium

per quadraginta quatuor annos; nam antea tenuerat eum duodecim annos cum Antonio et Lepido. Ita ab

A. C. initio ejus principatus usque
14. ad finem fuerunt quinquaginta
sex anni. Obiit autem octo-

gesimo sexto anno ætatis, communi morte, in Attellâ, oppido Campaniæ. Sepultus est Romæ in Campo Martio. Nemo unquam fuit felicior illo in bellis, aut moderatior in pace. Erat liber-
lissimus in cunctos, et fidissimus in
amicos, quos evexit maximis honoribus.

Ibid.

CX.

Romana res floruit magis nullo tem-
pore ante Augustum; nam civilibus
bellis exceptis, in quibus fuit invictus,
adjecit Ægyptum, Cantabriam, Dal-
matiam, et multas alias regiones, Ro-
mano imperio. Recepit Armeniam a
Parthis, et Persæ dederunt obsides ei.
Scythæ et Indi, quibus nomen Roma-
norum erat incognitum antea, miserunt

ps; nam
n annos
Ita ab
s usque
quaginta
em octo-
communi
mpaniæ.
Martio.
in bellis,
t libera-
simus in
onoribus.

munera et legatos ad eum. Galatia quoque facta est provincia sub hoc, cum antea fuisset regnum. Fuit etiam tanto amore apud Barbaros, ut reges, amici populi Romani, conderent civitates in ejus honorem. Multi reges venerunt ex suis regnis, et Romano habitu, cucurrerunt ad ipsius vehiculum, vel equum. Moriens appellatus est Divus. Reliquit beatissimam Rempublicam Tiberio successor, qui fuerat ejus privignus, mox gener, postremo filius adoptione.

Ibid.

Eutropius.

CXI.

ullo tem-
civilibus
invictus,
m, Dal-
nes, Ro-
eniam a
osides ei.
n Roma-
miserunt

Miliades brevi tempore vicit copias barbarorum, et potitus est tota regione, quam petierat, Communivit loca idonea castellis. Multitudinem, quam secum duxerat, in agris collocavit, et locupletavit eam crebris excursionibus. Neque minus adjutus est in ea re prudentia, quam felicitate. Nam cum devicisset exercitus hostium virtute mi-

litum, constituit res summâ æquitate; atque ipse decrevit manere ibidem.— Erat enim inter eos dignitate regiâ, quamvis carebat nomine; neque consecutus est id magis imperio quàm justitiâ.

Corn. Nepos.

CXII.

Darius, rex Persarum, trajecto exercitu ex Asiâ in Europam, decrevit inferre bellum Scythis. Fecit pontem in flumine Istro, ut traduceret copias. Dum ipse abesset, reliquit custodes ejus pontis principes quos duxerat secum ex Ionia et Æolide; quibus dederat perpetua imperia ipsarum urbium.— Sic enim putavit, se posse facillimè retinere sub suâ potestate Græcos qui incoluerunt Asiam, si traderet oppida amicis suis; quibus, se oppresso, nulla spes salutis relinqueretur. In hoc numero fuit Miltiades, cui illa custodia crederetur.

Corn. Nepos.

CXIII.

Domi autem decem prætores creati sunt, qui præessent exercitui. In eis erat Miltiades. Inter quos fuit magna contentio utrùm defenderent se mœnibus, an irent obviam hostibus, et committerent prælium. Miltiades unus maximè contendit, ut castra fierent. Hoc tempore nulla civitas tulit auxilium Atheniensibus, præter civitatem Plataensium. Ea misit mille militum. Itaque horum adventu decem millia armatorum completa sunt: quæ manus flagrabat mirabili cupiditate pugnandi. Quo factum est ut Miltiades valuerit plus quam collegæ. Nam Athenienses impulsus ejus auctoritate eduxerunt copias ex urbe, et fecerunt castra idoneo loco.

A. C.
479.

Ibid.

CXIV.

Miltiades videbatur trahi consuetudine ad cupiditatem imperii. Nam

omnes illos annos, quos habitaverat Chersonesi, obtinuerat perpetuam dominationem, et appellatus fuerat tyrannus, sed justus. Non enim consecutus erat vi, sed voluntate suorum, et retinuerat eam bonitate. Omnes autem et habentur et dicuntur tyranni, qui habent potestatem perpetuam in libera civitate. Sed in Miltiade erat cum summa humanitas, tum mira comitas, ut nemo esset tam humilis, quem non admissit ad se. Auctoritas erat magna apud omnes civitates. Nomen fuit nobile, et laus rei militaris maxima.

Ibid.

CXV.

Cum Xerxes et mari et terra inferret bellum universae Europae, invasit eam cum tantis copiis, quantas neque antea neque postea quisquam habuit. Hujus enim classis fuit mille et ducentarum navium longarum.— Terrestres autem exercitus fuerunt septingentorum millium peditum, et

quadringentorum millium equi-
tum. De cujus adventu cum
fama perlata esset in Græciam,

A C.
479.

Athenienses miserunt consultum quid
facerent de rebus suis. Pithia respon-
dit ut munirent se ligneis mœnibus.
Cum nemo intelligeret id responsum,
Themistocles persuasit, consilium esse
Apollinis, ut conferrent se suaque in
naves.

Ibid.

CXVI.

Themistocles fuit magnus bello,
neque minor in pace. Hujus consilio,
triplex portus Piræi constitutus est.
Hic portus circumdatus mœnibus
æquavit ipsam urbem dignitate, et
superavit utilitate. Namque Lace-
dæmonii nacti idoneam causam, quâ
negarent ullam urbem debere ædificari
extra Peloponnesum, propter excu-
siones barbarorum, ne essent loca
munita, quæ hostes possiderent;

Athenienses conati sunt prohibere
ædificantes.

Ibid.

CXVII.

Tiberius gessit imperium ingenti
socordiâ, gravi crudelitate, scelestâ
avaritiâ, et turpi libidine; nam ipse
pugnavit nusquam, sed gessit bellum
per suos legatos. Nunquam remisit
quosdam reges evocatos ad se per
blanditias. Archelaus rex Cappadociæ
fuit unus ex his regibus, cujus regnum
etiam redegit in formam provinciæ, et
jussit maximam civitatem appellari suo
A. D. nomine. Mortuus est in Cam-
37. paniâ, tertio et vigesimo anno
imperii, octogesimo tertio ætatis,
ingenti gaudio omnium.

Eutropius.

CXVIII.

Claudius intulit bellum Britannix,
quam nullus Romanorum attigerat post

prohibere

Ibid.

ingenti
scelestam
am ipse
bellum
remisit
se per
padociae
regnum
nciae, et
llari suo
in Cam-
no anno
o ætatis,

ropius.

ritanniæ,
erat post

Julium Cæsarem, eaque devictâ per
Cnæum Sentium et Aulum Plautium,
illustres et nobiles viros, egit celebrem
triumphum. Addidit etiam quasdam
insulas, positas ultra Britanniam in
oceano, Romano imperio. Hæ insulæ
appellantur Orcades. Dedit præmia et
honores iis fortibus viris, qui fecerant
multa ac egregia facinora in Britannicâ
expeditione. Is vixit sexaginta quatuor
annos, et imperavit quatuor. A. D.
decim. Post mortem consecra- 54.
tus est, et appellatus Divus.

Ibid.

CXIX.

Nero, simillimus suo avunculo
Caligulæ successit huic. Fuit vir
inuitatæ luxuriæ et sumptuum. Lavit
se calidis et frigidis unguentis et pis-
catus est aureis retibus. Interfecit
magnam partem senatûs. Fuit hostis
omnibus bonis. Occidit fratrem, uxo-
rem, et matrem. Incendit urbem

Romam, ut cerneret imaginem ejus spectaculi, quasi olim Troja capta arserat. Ausus nihil omninò in militari re, penè amisit Britanniam, Nam sub hoc duo nobilissima oppida illic capta sunt atque eversa. Parthi sustulerunt Armeniam, et miserunt Romanas legiones sub jugum.

CXX.

Nero destitutus ab omnibus, et judicatus hostis a Senatu, cùm quæreretur ad pœnam (quæ pœna erat talis, ut ductus nudus per publicum furcâ insertâ ejus capiti, cæderetur virgis usquè ad mortem, atque ita præcipitaretur de saxo) fugit ex palatio, et interfecit se in suburbano sui liberti, quod est inter Salarium et Numentanam viam,

A. D. ad quartum milliarium urbis.
68. Is ædificavit thermas Romæ.

Obiit trigesimo et altero anno ætatis, decimo quarto imperii, atque in eo omnis familia Augusti extincta est.

Eutropius.

CXXI.

Decet eos, qui student præstare cæteris animalibus, niti, summâ ope, ne transeant vitam veluti pecora, quæ natura finxit prona, atque obedientia ventri. Constamus animo et corpore: alterum est commune nobis cum Diis, alterum cum belluis. Animus debet imperare, corpus vero servire. Itaque pravitas eorum est admiranda et detestanda, qui dediti gaudiis corporis, agunt ætatem in luxu atque ignaviâ; sinunt autem ingenium torpescere incultu et socordiâ.

Sallust.

CXXII.

Aristippus interrogatus qui sapiens differret ab insipiente? respondit, "Mitte utrumque ad ignotos, et disces." Quæ responsio, quam vera esset, probatum est ipsius exemplo. Cùm reiectus naufragio in littus Rhodiorum, animadvertisset geome-

A. C.

392.

tricas figuras, primus exclamavit, Speremus benè, ô amici, hominum enim vestigia conspicio." Deinde contendit in oppidum Rhodium, et intravit in Gymnasium, ibique disputans de philosophiâ, donatus est magnis muneribus, ita ut posset dare omnia necessaria iis qui fecerant naufragium secum. Paremus igitur ea viatica, quæ enatent cum naufrago,

Vitruvius.

CXXIII.

Seneca scribens ad Lucilium habet hæc verba. "Gaudeo discere aliquid,

A. D. ut doceam; nec ulla res delectabit me, licet sit eximia et salutaris, nisi possim impertire aliis.

Mittam itaque tibi ipsos libros unde hausi salutaria? et ne impendas multum operæ in perlegendis totis libris imponam notas, ut protinùs accedas ad ea quæ probo et miror. Tamen viva vox sapientum plus proderit tibi quàm libri. Primum, quia homine

credunt amplius oculis quam auribus ;
 deinde, quia iter est longum per præ-
 cepta, breve et efficax per exempla.

Seneca.

CXXIV.

Aristides fuit ferè æqualis Themis-
 tocli. Itaque contendit cum eo de
 principatu. In his autem cognitum
 est quanto eloquentia antistaret inno-
 centiæ. Quamvis enim Aristides adeò
 excelebat abstinentiâ, ut unus, post
 memoriam hominum, appellatus sit
 JUSTUS cognomine ; tamen colla-
 bes factus a Themistocle, mulctatus est
 eximia et exilio decem annorum. Qui quidem
 impertire quum intelligeret concitatam multitu-
 dinem non posse reprimi ; cedensque
 animadverteret quendam scribentem,
 ut pelleretur patriâ, dicitur quæsivisse
 ab eo, quare faceret id, aut quid
 iror. Tamen Aristides commisisset, cur duceretur
 ignis tantâ poenâ ? Cui ille respondit,
 quod ignorare Aristidem, sed non placere

sibi quòd elaborasset tam cupidè, ut
 appellaretur JUSTUS præter cæteros.

Corn. Nepos,

CXXV.

Aristides non pertulit legitimam
 pœnam decem annorum. Nam post-
 quam Xerxes descendit in Græciam,

A. C. sexto fere anno postquam ex-
 480. pulsus erat, restitutus est in
 patriam plebiscito. Interfuit

autem navali pugnae apud Salamina
 quæ facta est priusquam liberaretur
 pœnâ. Idem fuit prætor Atheniensium
 apud Plataeas, in prælio quo Mardonius
 fusus est, et exercitus barbarorum inter-
 fectus. Neque est ullum aliud illustris
 factum hujus imperii.

Ibid.

CXXVI.

Sunt tamen multa exempla æquitatis
 et innocentiae Aristidis. Imprimis
 quòd factum est ejus æquitate, quod

cupidè, ut
cæteros.
Nepos.

legitimam
Nam post-
Græciam,
stquam ex-
tus est in
Interfuit
Salamina
liberaretur
theniensium
Mardonium
rorum inter
aliud illustr

Ibid.

pla æquitat
Imprimè
uitate, qu

esset in communi classe Græciæ simul
cum Pausaniâ, ut summa imperii ma-
ritimi transferetur à Lacedæmoniis ad
Athenienses. Namque ante id tempus
Lacedæmonii erant duces et mari et
terrâ. Tum autem factum est, et
imprudentiâ Pausaniæ, et justitiâ Aris-
tidis, ut ferè omnes civitates Græciæ
applicarent se ad societatem Athenien-
sium, et deligerent duces sibi adversus
barbaros, quò faciliùs repellerent, si
fortè conarentur renovare bellum.

Ibid.

CXXVII.

Aristides delectus est, qui constitu-
eret, quantum pecuniæ quæque civitas
laret, ad ædificandas classes, exer-
itusque comparandos. Ejus arbitrio
quadringenta et sexaginta talenta col-
ata sunt quotanis Delum. Voluerunt
nim id esse commune ærarium. Quæ
mnis pecunia postea translata est
athenas. Avaritia haud fuit vitium
Aristidis; nam decessit in tantâ pau-

peritate, ut vix reliquerit aliquid quo sepeliretur. Quo factum est ut filia eius aleretur publico sumptu, et cum darentur in matrimonium, dotes datae sunt illis de communi aëario.

Ibid.

CXXVIII.

Una via relinquebatur Helvetiis, quae non poterant ire propter angustias Sequanis invitis. Cum non possent persuadere his suam sponte, mittunt legatos ad Dumnorigem Aëduum, ut per

A. C. eum impetrarent hanc gratiam
58. a Sequanis. Dumnorix poterat

plurimum apud Sequanos, et erat amicus Helvetiis; quod ex ea civitate duxerat filiam Orgetorigis in matrimonium, et, adductus cupiditate regni studebat novis rebus. Itaque suscipit rem, et impetrat a Sequanis ut patiantur Helvetios ire per suos fines, et perficit uti dent obsides inter

Cæsar.

CXXIX.

Renunciatur Cæsari Helvetios velle
facere iter per agrum Sequanorum et
Æduorum in fines Santonum, qui non
longe absunt à finibus Tolosatium;
quæ civitas est in provinciâ. Si id
fieret, intelligebat futurum cum magno
periculo provinciæ, ut haberet belli-
cosos homines, et inimicos populi Ro-
mani, finitimos regioni fertili. Ob
eas causas præfecit Titum Labienum
legatum ei munitioni, quam fecerat
Ipse contendit in Italiam magnis itine-
ribus, et ibi conscribit duas legiones.
Sed cùm veniret ad Alpes, Centrones,
et Caturiges, locis superioribus oc-
cupatis, conantur prohibere exercitum
itinere.

Ibid.

CXXX.

Helvetii jam transduxerant suas co-
pias per angustias et fines Sequanorum,
et pervenerant in fines Æduorum, et

H

quid quo
ut filia
, et cùm
tes data

Ibid.

vetiis, qua
angustias,
n possent
mittunt le
um, ut per
ic gratiam
rix poterat
uanos, et
od ex ea
etorigis in
cupiditat
s. Itaque
a Sequanis
per suo
bsides inte

Cæsar.

populabantur eorum agros. Ædui, quum non possent defendere, se suaque ab iis, mittunt legatos ad Cæsarem, rogatum auxilium. Dixerunt se omni tempore, ita meritos esse de Romano populo, ut agri non debuerint vastari, liberi eorum abduci in servitutem, et oppida expugnari, penè in conspectu nostri exercitus. Eodem tempore, Ædui Ambarri faciunt Cæsarem certio-rem; sese, agris depopulatis, non posse facillè prohibere vim hostium ab oppidis.

Ibid.

CXXXI.

Allobroges, qui habebant vicos et possessiones trans Rhenum, recipiunt se fugâ ad Cæsarem, et demonstrant, nihil relictum esse sibi, præter agros. Quibus rebus Cæsar adductus, non expectavit, donec omnibus fortunis sociorum consumptis, Helvetii pervenirent in Santones.

Æ
nur
pos
flua
et
Cæs
legi
dum
mag

S
esse
Fui
Ele
Gal
uni
vita
vilil
sæp
in g
fuit
Oth

Arar est flumen quod influit per fines Æduorum et Sequanorum in Rhodanum, incredibili lenitate, ita ut non possit judicari oculis in utram partem fluat. Helvetii transibant id ratibus et lintribus junctis. De tertiâ vigiliâ, Cæsar, profectus e castris cum tribus legionibus, pervenit ad eos, qui nondum transierant, et concidit magnam partem eorum.

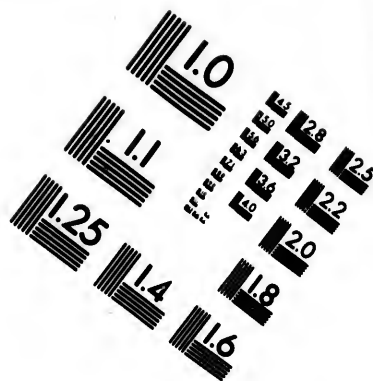
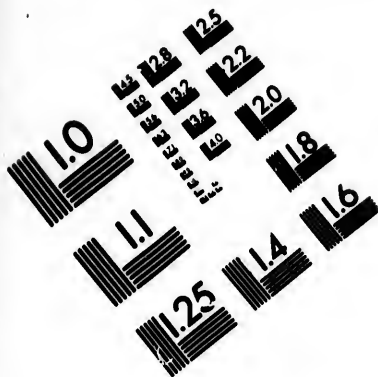
Ibid.

CXXXII.

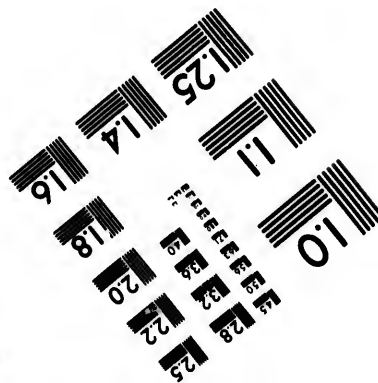
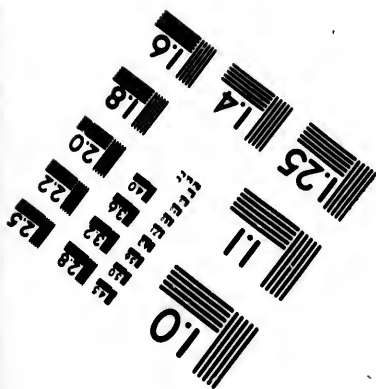
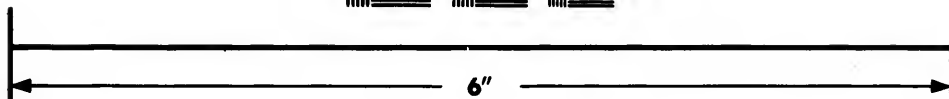
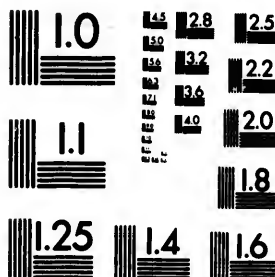
Sergius Galba successit Neroni, cum esset septuaginta et tres annos natus. Fuit Senator antiquissimæ nobilitatis. Electus est Imperator ab Hispanis et Gallis, et mox acceptus est libentè ab universo exercitu. Nam ejus privata vita fuerat insignis militaribus et civilibus rebus. Sæpè fuerat Consul, sæpè Proconsul, et frequenter Dux, in gravissimis bellis. Imperium hujus fuit breve; nam occisus est insidiis Othonis, septimo mense imperii, in

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14590
(716) 872-4503

0
E 128
E 132
E 136
E 140
E 144
E 148
E 152
E 156
E 160
E 164
E 168
E 172
E 176
E 180
E 184
E 188
E 192
E 196
E 200
E 204
E 208
E 212
E 216
E 220
E 224
E 228
E 232
E 236
E 240
E 244
E 248
E 252
E 256
E 260
E 264
E 268
E 272
E 276
E 280
E 284
E 288
E 292
E 296
E 300
E 304
E 308
E 312
E 316
E 320
E 324
E 328
E 332
E 336
E 340
E 344
E 348
E 352
E 356
E 360
E 364
E 368
E 372
E 376
E 380
E 384
E 388
E 392
E 396
E 400
E 404
E 408
E 412
E 416
E 420
E 424
E 428
E 432
E 436
E 440
E 444
E 448
E 452
E 456
E 460
E 464
E 468
E 472
E 476
E 480
E 484
E 488
E 492
E 496
E 500
E 504
E 508
E 512
E 516
E 520
E 524
E 528
E 532
E 536
E 540
E 544
E 548
E 552
E 556
E 560
E 564
E 568
E 572
E 576
E 580
E 584
E 588
E 592
E 596
E 600
E 604
E 608
E 612
E 616
E 620
E 624
E 628
E 632
E 636
E 640
E 644
E 648
E 652
E 656
E 660
E 664
E 668
E 672
E 676
E 680
E 684
E 688
E 692
E 696
E 700
E 704
E 708
E 712
E 716
E 720
E 724
E 728
E 732
E 736
E 740
E 744
E 748
E 752
E 756
E 760
E 764
E 768
E 772
E 776
E 780
E 784
E 788
E 792
E 796
E 800
E 804
E 808
E 812
E 816
E 820
E 824
E 828
E 832
E 836
E 840
E 844
E 848
E 852
E 856
E 860
E 864
E 868
E 872
E 876
E 880
E 884
E 888
E 892
E 896
E 900
E 904
E 908
E 912
E 916
E 920
E 924
E 928
E 932
E 936
E 940
E 944
E 948
E 952
E 956
E 960
E 964
E 968
E 972
E 976
E 980
E 984
E 988
E 992
E 996
E 1000

10
01

A. D. foro Romæ, et sepultus est in
69. suis hortis, qui sunt Aureliâ viâ
non longe ab urbe Româ.

Otho, Galbâ occiso, invasit impe-
rium. In privatâ vitâ erat mollis, in
imperio non potuit ostendere documen-
tum sui. *Eutropius.*

CXXXIII.

Dein Vitellius potitus est imperio,
ex honoratâ magis quam nobili familiâ.
Pater ejus gesserat tres consulatus.—
Hic imperavit cum multo dedecore, et
erat notabilis gravi sævitiâ præcipuè
ingluvie et voracitate. Notissima cœna
est mandata memoriæ, quam Vitellius
ejus frater exhibuit ei, in quâ super
cæteros sumptus, duo millia piscium,
et septem millia avium, traduntur fuisse
apposita. Cùm hic vellet esse similis
Neroni, occisus est à ducibus Vespasi-
siani. Postea tractus est cum magno
dedecore per urbem Romam,
70. et dejectus in Tiberim, caruit
communi sepulturâ. Perit

autem quinquagesimo septimo anno et octavo mense ætatis.

Ibid.

CXXXIV.

Hannibal factus imperator, cum esset viginti quatuor annos natus, subegit omnes gentes Hispaniæ bello. Expugnavit vi Saguntum fœderatam civitatem. Comparavit tres maximos exercitus. Misit unum ex his in Africam, reliquit alterum cum fratre Hasdrubale in Hispaniâ, et duxit tertium secum in Italiam. Transiit Pyrenæum saltum. Quæcunque fecit iter, confligit cum omnibus incolis.— Dimisit neminem nisi victum. Postquam venit ad Alpes, quæ sejungunt Italiam à Galliâ, quas nemo unquam transierat cum exercitu ante eum, concidit incolas Alpium conantes prohibere transitum, et effecit ut ornatus elephante posset ire, quâ antea unus homo inermis vix poterat reperere.—

Hâc traduxit copias, et pervenit in Italiam.

Corn. Nepos.

CXXXV.

Hannibal profectus est Romam, nullo resistente. Moratus est in propinquis montibus. Quum habuisset castra ibi aliquot dies, et reverteretur Capuam, Quintus Fabius Maximus, Romanus dictator, occurrit ei in Falerno agro. Hinc clausus angustiis locorum, noctu sine ullo detrimento exercitûs expedit se. Dedit verba callidissimo imperatori Fabio. Nam nocte nocte tempore, incendit sarmenta dengata in cornibus jumentorum, et immisit magnam multitudinem ejus generis. Quo repentino visu, injecit tantum terrorem exercitui Romanorum, ut nemo ausus sit egredi extra vallum.

Ibid.

CXXXVI.

Longum est enumerare praelia Hannibalidis. Quare hoc unum erit satis dictum, ex quo possit intelligi, quantus ille fuerit. Quamdiu in Italiâ fuit, nemo restitit ei in acie, nemo posuit castra in campo adversus eum post Cannensem pugnam. Hic invictus revocatus domum defensum patriam. gessit bellum adversus filium Publii Scipionis, quem ipse fugaverat, primum apud Rhodanum, iterum apud Padum, tertio apud Trebiam. Cum hoc, facultatibus patriæ jam exhaustis, cupivit componere bellum brevi spatio, quò postea congregaretur majore alacritate. Convenit in colloquium, sed conditiones non convenerunt.

Ibid.

CXXXVII.

Post id factum, paucis diebus conflixit cum eodem apud Zamam. Pulsus, incredibile dictu! biduo et daubas noc-

Ibid.

tibus pervenit Adrumetum, quod abest à Zamâ circiter trecenta millia passuum. In hâc fugâ Numidæ, qui simul cum eo excesserant acie, insidiati sunt ei, quos non solùm effugit, sed etiam ipsos oppressit. Post fugam collegit reliquos Adrumeti. Novis delectibus, paucis diebus multos contraxit. Cum esset acerrimè occupatus in apparando, Carthaginienses composuerunt bellum cum Romanis. Ille nihilo secius postea præfuit exercitui, resque in Africâ gessit.

Ibid.

CXXXVIII.

Responso Senatûs cognito, Carthaginienses revocârunt Hannibalem et Magonem domum. Huc ut Hannibal rediit, prætor factus est, vigesimo et secundo anno postquam fuerat rex.— Ut enim Romæ consules, sic Carthagine quotannis annui bini reges creabantur. In eo Magistratu Hannibal gessit se maximâ diligentîâ. Namque effecit ut

non solùm esset pecunia, quæ penderetur Romanis ex fœdere, sed etiam superesset, quæ poneretur in-ærarario. Cùm Romani legati venierent Carthaginem, Hannibal ratus hos missos esse gratiâ exposcendi sui, clam navem conscendit, atque in Syriam ad Antiochum profugit.

Ibid.

CXXXIX.

Amicitia sublatâ, omnis jucunditas est sublata è vitâ, Itaque hortor vos, ut anteponatis amicitiam omnibus humanis rebus. Nihil est tam aptum naturæ, tam conveniens vel ad res secundas, vel adversas. Nam ut amicitia facit res secundas splendidiores et jucundiores, sic facit adversas leviores. Quis esset tantus fructus in prosperis, nisi haberes quosdam, qui gauderent illis æquè ac tu ipse? Sed difficile esset ferre adversas sine amico.

Quid est dulcius, quàm habere aliquem, cum quo audeas sic loqui omnia, ut tecum?

Quoniam humanæ res sunt fragiles et caducæ, semper aliqui acquirendi sunt quos diligamus, et a quibus diligamur. Caritate enim et benevolentia sublata, omnis jucunditas est sublata e vita.

Cicero.

CXL.

Amicitia non potest esse nisi in bonis. Amicitia est nihil aliud nisi summa consensio divinarum atque humanarum rerum inter aliquos cum benevolentia et caritate. Nulla societas est præstantior, nulla firmior, quam cum viri boni, et similes moribus, sunt conjuncti familiaritate. Sine virtute amicitia existere non potest. Virtus, virtus, inquam, conciliat amicitias et conservat. Interdum videmus homines malos cupere eadem, odisse eadem, et metuere eadem; sed quæ dicitur amicitia inter bonos, hæc est factio inter malos.

Ibid.

CXLI.

Alexander, victo Dario apud Issum, præmisit ad captivas matrem et conjugem ejus quosdam e suis, qui nunciarent ipsum venire ad eas invisendas. Earum tabernaculum cum Hephæstione intravit. Is erat longè carissimus regi omnium amicorum ejus. Educatus est pariter cum ipso, et erat arbiter omnium secretorum. Fuit par regi ætate; sed præstabat habitu corporis. Ergo reginæ, ratæ illum esse regem, veneratæ sunt eum more Persarum. Inde Sysigambis, mater Darii accidit ad pedes Alexandri, excusans ignorationem. Quam ille manu allevans, inquit, "Non errasti, mater: nam et hic est Alexander."

A. C.
333.

Quintus Curtius.

CXLII.

Ne rogemus amicum res turpes, nec faciamus rogati. Quæ videntur utilia, honores, divitiæ, voluptates, et cætera

Ibid.

ejusdem generis, hæc nunquam sunt anteponebda amicitia. At vir bonus haud faciet quidquam, aut contra rempublicam, aut contra jusjurandum, aut contra fidem, causâ amici.

A. C. Pericles, vir egregius ingenio,
428. et ornatus omnibus bonis disciplinis, tantum fecit quod existimavit esse fas, causâ amici. Nam cum amicus ejus rogaret eum, ut dereraret falsum causâ illius, usus est his verbis ad eum; "Oportet me opitulari amicis, sed usque ad Deos."

Cicero.

CXLIII.

A. C. Cimon Atheniensis fuit in
456. signis et pietate in patrem et benevolentiam in cives. Cum habere nihil quod posset dare, præter seipsum, ad redimendum jus sepulturae parenti suo Miltiadi, qui conjectus fuerat in carcerem, et ibi mortuus erat; transtulit ejus vincula in se. Post

nam sunt
vir bonus
contra rem-
dum, aut

rs ingenio,
bonis dis-
quod ex-
ici. Nam
um, ut de-
sus est his
e opitulari

Cicero.

is fuit in
patrem et
res. Cùm
are, præter
s sepulturæ
conjectus
rtuus erat ;
se. Post

aliquot annos, è custodiâ emissus magnâ prudentiâ juris civilis et rei militaris, celeritèr pervenit ad principatum. In quo fuit tantâ liberalitate, ut, quum haberet hortos et prædia compluribus locis, nunquam imposuerit custodem in eis gratiâ servandi fructus; ne quis impediretur quo minùs frueretur ejus rebus.

Corn. Nepos.

CXLIV.

Erat planicies magna, et in eâ terreus tumulus satîs grandis. Hic locus aberat æquo ferè spatio ab utrisque castris. Eò, ut erat dictum, venerunt ad colloquium. Cæsar constituit legionem, quam devexerat equis, ducentis passibus ab eo tumulo. Equites item Ariovisti constiterunt pari intervallo. Ariovistus postulavit ut colloquerentur ex equis, et adducerent denos, præter se, ad colloquium. Ubi eò, venerunt, Cæsar

A. C.

58.

initio orationis commemoravit sua beneficia in eum ; quòd appellatus esset rex et amicus a senatu, et quòd amplissima munera missa essent huic.

Cæsar.

CXLV.

Hoc prælio trans Rhenum nunciato, Suevi, qui venerant ad ripas Rheni, cœperunt reverti domum ; quos Ubii, qui incolunt proximi ad Rhenum, insecuti perterritos, occiderunt magnum numerum ex his. Cæsar, confectis duobus maximis bellis unâ æstate, deduxit exercitum in hiberna paulo maturius, quam tempus anni postulabat. Præposuit Labienum hibernis. Ipse profectus est in citeriorem Galliam ad conventus agendos. Quum esset ibi, certior factus est Belgas conjurare contra Romanum populum, et dare obsides inter se.

Ibid.

CXLVI.

Armis obsidibusque acceptis Crassus profectus est in fines Vocatium et Tarusatum. Tum verò barbari commoti, quod cognoverant oppidum, munitum et naturâ loci, et manu, expugnatum esse paucis diebus, cæperunt dimittere legatos in omnes partes, conjurare, dare obsides inter se, et parare copias. Legati etiam mittuntur ad eas civitates, quæ sunt citerioris Hispaniæ, finitimæ Aquitaniæ. Inde auxilia ducesque arcessuntur; quorum adventu conantur gerere bellum magnâ cum auctoritate, et magnâ cum hominum multitudine.

Ibid.

CXLVII.

Hi duces deliguntur, qui unâ cum Quinto Sertorio omnes annos fuerant, et existimabantur habere summam scientiam rei militaris. Hi, consuetudine populi Romani, instituunt capere loca, munire castra, et intercludere nostros

vit sua be-
llatus esset
quòd am-
huic.

Cæsar.

n nunciato,
pas Rheni,
quos Ubii;
henum, in-
nt magnum
, confectis
æstate, de-
a paulo ma-
postulabat.

nis. Ipse
Galliam ad
n esset ibi,
njurare con-
dare obsides

Ibid.

commeatibus. Quod ubi Crassus animadvertit, et cognovit suas copias, propter exiguitatem, non posse facile dividi, hostem etiam vagari, et obsidere vias, et relinquere satis præsidii castris, existimavit se non debere cunctari, quin decertare pugnâ. Hâc re deletâ ad consilium, ubi intellexit omnes sentire idem, constituit posterum diem pugnæ.

Ibid.

CXLVIII.

Cicero tribuit hanc eximiam laudem Cæsari, quòd non minùs fortitèr vicisset iram suam, quàm vicerat hostes. “ Domuisti, Cæsar, gentes barbaras immanitate, innumerabiles multitudine, infinitas locis, abundantes omni genere copiarum. Sed tamen vicisti ea, quæ habebant et naturam et conditionem, ut possent vinci. -Nulla enim vis est tanta, quæ non possit debilitari et frangi ferro ac viribus. Sed si quis sciat vincere animum, cohibere ira-

cunctam, temperare victoriam, ego non comparo eum summis viris, sed judico simillimum Deo." Bis vincit, qui se vincit in victoriâ. Iracundiam qui vincit, hostem superat maximum.

Cicero.

CXLIX.

At Hannibal anno tertio, postquam domo profugerat, accessit Africam cum quinque navibus, si fortè posset inducere Carthaginienses ad bellum spe fiduciaque Antiochi, cui jam persuaserat, ut proficisceretur in Italiam cum exercitibus. Huc exivit Magonem fratrem. Ubi Pœni resciverunt id, affecerunt Magonem eâdem poenâ, quâ fratrem. Quum illi, desperatis rebus, solvissent naves, ac dedissent vela ventis, Hannibal ad Antiochum pervenit. Duplex memoria est prodita de interitu Magonis. Namque alii reliquerunt scriptum, eum periisse naufragio, alii a servis ipsius interfectum esse.

Corn. Nepos.

CL.

Antiochus autem si tam voluisset parere consiliis ejus in agendo bello, quàm instituerat in suscipiendo, dimicasset propius Tiberi quàm Thermopylis, de summâ imperii. Quem etsi Hannibal videbat conari multa stultè, tamen deseruit in nulla re. Præfuit paucis navibus, quas jussus erat ducere ex Syria in Asiam, et confligit cum his adversus classem Rhodiorum, in Pamphylio mari. Quâ multitudine adversariorum cum copiæ ejus superarentur, ipse fuit superior cornu, quo gessit rem. Antiocho fugato, verens ne dederetur, Hannibal venit Cretam ad Gortynios, ut ibi consideraret, quò conferret se.

Ibid.

CLI.

Is videtur mihi vivere, et frui animâ, qui intentus aliquo negotio, quærit famam præclari facinoris. aut bonæ artis,

hisset
bello,
dimi-
ermo-
n etsi
tultè,
æfuit
ucere
cum
m, in
tudine
supe-
u, quo
verens
Cretam
et, quò

Ibid.

animâ,
ærit fa-
æ artis,

8
o
e
d
c
la
sé
u
q
d
re
et

ra
ce
p
n
b
c
E
c
h

Sed in magna copia rerum, natura ostendit diversa itinera. Pulchrum est bene facere reipublicæ, etiam bene dicere haud est absurdum. Licet fieri clarum, vel pace, vel bello. Multi laudantur, et qui fecere, et qui scripsere facta aliorum. Sed videtur arduum mihi scribere res gestas: primum, quod facta sunt exæquanda dictis; dein, quia plerique putant delicta, quæ reprehenderis, dicta esse malevolentia et invidia.

Sallust.

CLII.

Scripturus sum de conjuratione Catilinæ; de moribus A. C.
62.
cujus hominis pauca sunt explananda, priusquam faciam initium narrandi. Lucius Catilina, natus nobili genere, fuit magnâ vi et animi et corporis, sed malo pravoque ingenio. Bella intestina, cædes, rapinæ, discordia civilis, fuere grata huic ab adolescentia; ibique exercuit juventutem

Corpus fuit patiens, inediæ, algoris, vigiliæ, suprâ quàm est credibile cuiquam. Animus fuit audax, subdolos, varius, simulator ac dissimulator cujuslibet rei, appetens alieni, profusus sui, ardens in cupiditatibus. Habuit satîs eloquentiæ, sed parùm sapientiæ.— Vastus animus semper cupiêbat immoderata, incredibilia, et nimis alta.

Ibid.

CLIII.

Trojani, sicut ego accepi, initio condiderunt atque habuerunt urbem Romam ; qui profugi, Æneâ duce, vagabantur incertis sedibus ; et cum his Aborigines, agreste genus hominum, sine legibus, sine imperio, liberum atque solutum. Postquàm hi convenère in una mænia, dispari genere, et dissimili linguâ, incredibile memoratu est, quàm facîle coaluerint. Sed postquàm civitas eorum aucta civibus, moribus, et agris, videbatur satîs prospera, satisque pollens, invidia, orta est ex opulentiâ,

Igitur reges, et finitimi populi tentarunt eos bello, Pauci ex amicis tulerunt auxilium iis. Nam cæteri, percussi metu, aberant a periculis.

Ibid.

CLIV.

Ubi respublica crevit labore atque justitiâ, reges magni domiti sunt bello; nationes feræ, et ingentes populi, vi subacti sunt. Carthago, æmula Romani imperii, a stirpe interiit; cuncta maria, terræque patebant; fortuna cœpit sævire ac miscere omnia. Qui facilè toleraverant labores, pericula, dubias atque asperas res, otium, et divitiæ, optandæ aliis, fuère iis oneri miseræque. Igitur primò cupido pecuniæ, dein imperii, crevit; ea fuère quasi materies omnium malorum.— Namque avaritia subvertit fidem, probitatem, cæterasque bonas artes; pro his edocuit superbiam, crudelitatem, et negligere deos. Ambitio subegit mul-

tos mortales fieri falsos; habere aliud
 clausum in pectore, et aliud promptum
 in lingua.

Ibid.

CLV.

Ambitio quoque subegit multos mor-
 tales aestimare amicitias et inimicitias,
 non ex re, sed ex commodo, et habere
 bonum vultum, magis quàm ingenium.
 Postea, ubi contagio, quasi pestilentia
 invasit; civitas immutata est: impe-
 rium ex justissimo atque optimo, fac-
 tum est crudele et intolerandum. Sed
 primò ambitio exercebat animos ho-
 minum, magis quàm avaritia; quod
 vitium tamen erat propius virtutem.
 Nam bonus, æquè ac ignavus, exoptat
 sibi gloriam, honorem et imperium.
 Sed ille nititur verâ viâ. Quia bonæ
 artes desunt huic, contendit dolis at-
 que fallaciis. Avaritia habet studium
 pecuniæ, quam nemo sapiens concu-
 pivit. Ea est semper infinita et insa-

tiabilis. Neque minuitur copiâ, neque
inopiâ. *Ibid.*

CLVI:

Nolite existimare, Patres Conscripti, dixit Cato, majores nostros fecisse rempublicam magnam ex parva armis. Si res ita esset, nos haberemus eam multo pulcherrimam; nam est major copia sociorum atque civium, prætereâ armorum atque equorum, nobis, quàm illis. Sed fuere alia, quæ fecere illos magnos, nulla quorum sunt nobis; nempe, industria domi, justum imperium foris; animus liber in consulendo, neque obnoxius delicto, neque libidini. Pro his nos habemus luxuriam atque avaritiam; publicè egestatem privatim opulentiam. Est nullum discrimen inter bonos et malos. Ambitio possidet omnia præmia virtutis. Neque mirum est; ubi vos separatim, quisque sibi capitis consilium; ubi domi servitis voluptatibus, hic pecuniæ, aut gratiæ. *Ibid.*

Hannibal autem, vir calidissimus omnium, vidit se fore magno periculo, propter avaritiam Cretensium. Nam portabat secum magnam pecuniam de quâ sciebat famam exiisse. Itaque capit tale consilium. Complet complures amphoras plumbo, et operit summas auro argentoque. Deponit has in templo Dianæ, simulans se credere suas fortunas illorum fidei. His ductis in errorem, complet omnes æneas statuas suâ pecuniâ. Templum custoditur magnâ curâ non tam à cæteris, quàm ab Hannibale, ne ille tolleret quid, his inscientibus, et asportaret secum. Sic Pœnus, illis omnibus Cretensibus, et conservatis suis rebus, ad Prusiam in Pontum pervenit.

Ibid.

FINIS LECTIIONUM.

ssimus
riculo,
Nam
am de
que ca-
plures
ummas
as in
credere
is duc-
s æneas
custo-
cæteris,
tolleret
portaret
omnibus
s rebus,

Ibid.

ntreal.

